

POŽEŠKO-SLAVONSKI SLUŽBENI GLASNIK

List izlazi prema potrebi

ISSN 1845-9013

SADRŽAJ

Stranice

AKTI ŽUPANA

Odluke

1. Odluka o II. izmjenama i dopunama Odluke o dodjeli sredstava pomoći za ublažavanje i uklanjanje posljedica prirodnih nepogoda nastalih u lipnju 2021. godine 3
2. Odluka o osnivanju i imenovanju Povjerenstva za odobravanje sredstava za dodjelu potpora za unapređenje rada udruga u poljoprivredi, ribarstvu i lovstvu 5
3. Odluka o odricanju od prava prvokupa za nekretninu – k.č. br. 413 upisanu u zk. ul. br. 22 k.o. Zarišlac 6
4. Odluka o provedbi mjera suzbijanja štetnika na području Požeško-slavonske županije u 2022. godini 7

Rješenja

- Rješenje o razrješenju i imenovanju člana Upravnog vijeća Toplica Lipik-Specijalne bolnice za medicinsku rehabilitaciju 9

Pravilnici

- Pravilnik o ostvarivanju potpora za unapređenje rada udruga u poljoprivredi, ribarstvu i lovstvu 10

Programi / Planovi

- PROGRAM javnozdravstvenih mjera u zaštiti zdravlja pučanstva Požeško-slavonske županije u 2022. godini 13

AKT ZAVODA ZA JAVNO ZDRAVSTVO

- PROGRAM mjera suzbijanja patogenih mikroorganizama, štetnih člankonožaca (arthropoda) i štetnih glodavaca čije je planirano, organizirano i sustavno suzbijanje mjerama dezinfekcije, dezinsekcije i deratizacije od javnozdravstvene važnosti za požeško-slavonsku županiju u 2022. godini

25

AKTI ŽUPANA

Na temelju Rješenja o odobrenju sredstava na teret Proračunske zalihe Državnog proračuna Republike Hrvatske za 2021. godinu (KLASA:400-06/21-02/01; URBROJ: 50301-05/31-21-2) koje je Vlada Republike Hrvatske donijela je na sjednici održanoj 01.07.2021. te Odluke Skupštine Požeško-slavonske županije o kriterijima za dodjelu sredstava pomoći za ublažavanje i uklanjanje posljedica prirodnih nepogoda nastalih u lipnju 2021. godine (KLASA: 021-02/21-03/4; URBROJ: 2177/1-06-01/7-21-4) od 06. rujna 2021. godine, Odluke Skupštine Požeško-slavonske županije o Izmjenama i dopunama Odluke o kriterijima za dodjelu sredstava pomoći za ublažavanje i uklanjanje posljedica prirodnih nepogoda nastalih u lipnju 2021. godine (KLASA: 021-02/21-03/3; URBROJ: 2177/1-06-01/7-21-6) od 15. studeni 2021. i članka 41. Statuta Požeško-slavonske županije (“Požeško-slavonski službeni glasnik” broj 1/13 , 2/18 i 2/21), Županica Požeško-slavonske županije dana 30.12.2021. godine donosi

ODLUKU**o II. izmjenama i dopunama****Odluke o dodjeli sredstava pomoći za ublažavanje i uklanjanje posljedica prirodnih nepogoda nastalih u lipnju 2021. godine****Članak 1.**

Članak 2 mijenja se i glasi:

„Zadužuje se Upravni odjel za proračun i financije Požeško-slavonske županije da sredstva iz članka 1. ove Odluke doznači izravno na račune korisnika kako slijedi:

Korisnik	Obiteljske i stambene zgrade	Oprema	Obnova stambenih objekata u vlasništvu JLS	Zbrinjavanje otpada fizičkih osoba	Ukupni zbroj
Općina Jakšić	3.761.228,93	-			3.761.228,93
Općina Kaptol	830.414,29	-			830.414,29
Grad Kutjevo	336.965,22	-			336.965,22
Grad Pleternica	85.692,00	-			85.692,00
Grad Požega	12.391.823,20	264.376,03	378.818,68		13.035.017,91
Komunalac Požega				1.950.681,65	1.950.681,65
Ukupni zbroj	17.406.123,64	264.376,03	378.818,68	1.950.681,65	20.000.000,00

Zadužuju se nadležna tijela jedinica lokalne samouprave za donošenje odluke o raspodjeli sredstava pomoći po oštećenicima, i to:

- za pokriće do 30% prijavljenih šteta na svom području na obiteljskim i višestambenim neosiguranim objektima u vlasništvu fizičkih osoba,
- za pokriće do 30% prijavljenih šteta na području Grada Požege na neosiguranoj opremi u vlasništvu fizičkih osoba u prirodnoj nepogodi poplave

Zadužuju se:

- Grad Požega za dostavu dokumentacije o izvršenim radovima na obnovi stambenih objekata
- Komunalac Požega d.o.o. za dostavu računa o izvršenim uslugama sakupljanja i zbrinjavanja otpada od sanacije šteta uzrokovanih prirodnim nepogodama“

Članak 2.

Ova Odluka bit će objavljena u Požeško-slavonskom službenom glasniku.

KLASA: 402-01/21-01/15

URBROJ: 2177/1-02-21-8

Požega, 30. prosinca 2021.

ŽUPANICA

Antonija Jozić, univ.bacc.oec., v.r.

Temeljem članka 9.Pravilnika o ostvarivanju potpora za unapređenje rada udruga u poljoprivredi, ribarstvu i lovstvu (KLASA: 320-01/22-01/1 , URBROJ:2177-02-22-1) i članka 41. Statuta Požeško-slavonske županije ("Požeško-slavonski službeni glasnik" br. 1/13, 2/18 i 2/21), Županica Požeško-slavonske županije donosi

ODLUKU

o osnivanju i imenovanju Povjerenstva za odobravanje sredstava za dodjelu potpora za unapređenje rada udruga u poljoprivredi, ribarstvu i lovstvu

I

Ovom Odlukom osniva se i imenuje Povjerenstva za odobravanje sredstava za dodjelu potpora za unapređenje rada udruga u poljoprivredi, ribarstvu i lovstvu (dalje u tekstu: Povjerenstvo) .

II.

U Povjerenstvo se imenuju:

1. Jelena Ferdebar Hak,
2. Sunčica Bajić i
3. Elvira Mirković.

III.

Zadaća Povjerenstva je utvrditi prijedlog pojedinačnih iznosa potpore i sastaviti Prijedlog liste korisnika za objavu na mrežnim stranicama Požeško-slavonske županije.

Protokom roka za prigovor i utvrđenog Prijedloga liste, Županica donosi Odluku o dodjeli potpore za unapređenje rada udruga u poljoprivredi, ribarstvu i lovstvu.

Povjerenstvo se sastaje prema potrebi zavisno o broju pristiglih prijava na Javni poziv.

IV.

Administrativnu i stručnu pomoć u radu Povjerenstva i sve stručno-tehničke poslove vezane uz javni poziv obavljat će Upravni odjel za gospodarstvo.

V.

Danom stupanja na snagu ove Odluke prestaje važiti Odluka o imenovanju Povjerenstva za odobravanje sredstava za dodjelu potpora za unapređenje rada udruga u poljoprivredi, ribarstvu i lovstvu (KLASA: 320-01/19-01/2 , URBROJ:2177/1-01-19-2 od 26.03.2019.)

VI.

Ova Odluka stupa na snagu danom donošenja, a objavit će se u „Požeško-slavonskom službenom glasniku“

Klasa: 320-01/22-01/1

Urbroj:2177-02-22-2

Požega, 16.02.2022. .

ŽUPANICA

Antonija Jozić, univ. bacc. oec., v.r.

Na temelju članka 37. stavka 3. Zakona o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara (NN broj: 69/99., 151/03., 157/03.-ispravak, 100/04., 87/09., 88/10., 61/11., 25/12., 136/12., 157/13., 152/14., 98/15.- Uredba, 44/17., 90/18., 32/20. i 62/20., u nastavku teksta: Zakon), članka 48. stavka 2. Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi (NN broj: 33/01., 60/01.-vjerodostojno tumačenje, 129/05., 109/07., 125/08., 36/09., 150/11., 144/12., 19/13.-pročišćeni tekst, 137/15. – ispravak, 123/17., 98/19. i 144/20.), članka 2. i 4. Odluke o upravljanju i raspolaganju imovinom u vlasništvu Požeško-slavonske županije („Požeško-slavonski službeni glasnik“ br. 03/2016.) i članka 41. st. 1. t. 5. i st. 2. Statuta Požeško-slavonske županije („Požeško-slavonski službeni glasnik“ br. 01/2013., 02/2018. i 02/2021.), Županica Požeško-slavonske županije d o n o s i

ODLUKU

o odricanju od prava prvokupa za nekretninu – k.č. br. 413 upisanu u zk. ul. br. 22 k.o. Zarilac

I.

Požeško-slavonska županija kao ovlaštenik prava prvokupa odriče se prava prvokupa nekretnine pod nazivom Mihaljevačko polje koja ima svojstvo kulturnog dobra, označene kao k.č. br. 413, zemljišno-knjižnog opisa oranica površine 9399 m² i šume 2839 m² upisane u zk. ul. br. 22 k.o. Zarilac, po cijeni od 7.500 eura (slovima: sedam tisuća pet stotina eura), u vlasništvu Mije Kiršiga iz Zarilca..

II.

U slučaju sklapanja pravnog posla kupoprodaje s trećim osobama, vlasnik predmetne nekretnine obvezuje se Požeško-slavonskoj županiji dostaviti ugovor o kupoprodaji kao dokaz da ponuđeno kulturno dobro nije prodano po povoljnijoj cijeni niti pod povoljnijim uvjetima od ponuđenih.

III.

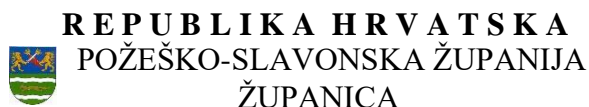
Ova odluka bit će objavljena u „Požeško-slavonskom službenom glasniku“.

KLASA: 612-06/22-01/2

URBROJ: 2177-04-01/2-22-3

Požega, 15. veljače 2022.

**ŽUPANICA
POŽEŠKO-SLAVONSKE ŽUPANIJE
Antonija Jozić, univ.bacc.oec., v.r.**

KLASA: 501-09/22-02/2
URBROJ: 2177-02-22-4
Požega, 04. veljače 2022.

Na temelju članka 4. st. 1. i članka 5. Zakona o zaštiti pučanstva od zaraznih bolesti ("Narodne novine" br. 79/07, 113/08, 43/09, 130/17, 114/18, 47/20, 134/20, 143/21) i članka 41. Statuta Požeško-slavonske županije („Požeško-slavonski službeni glasnik“ br. 1/13, 2/18, 2/21), a u svezi s glavom VI. točkom 1., st. 2. Programa mjera suzbijanja patogenih mikroorganizama, štetnih člankonožaca (arthropoda) i štetnih glodavaca čije je planirano, organizirano i sustavno suzbijanje mjerama dezinfekcije, dezinskcije i deratizacije od javnozdravstvene važnosti za Republiku Hrvatsku ("Narodne novine" br. 128/11, 62/18), Županica dana 04. veljače 2022. godine donosi

ODLUKU
o provedbi mjera suzbijanja štetnika
na području Požeško-slavonske županije u 2022. godini

I.

Usvaja se Program mjera zaštite pučanstva od zaraznih bolesti na području Požeško-slavonske županije za 2022. godinu - suzbijanje patogenih mikroorganizama, štetnih člankonožaca (arthropoda) i štetnih glodavaca čije je planirano, organizirano i sustavno suzbijanje mjerama dezinfekcije, dezinskcije i deratizacije od javnozdravstvene važnosti za Požeško-slavonsku županiju u 2022. godini, čiji je prijedlog sukladno članku 5. st. 2. Zakona o zaštiti pučanstva od zaraznih bolesti ("Narodne novine" br. 79/07, 113/08, 43/09, 130/17, 114/18, 47/20, 134/20, 143/21) izradio Zavod za javno zdravstvo Požeško-slavonske županije.

II.

Program mjera zaštite pučanstva od zaraznih bolesti na području Požeško-slavonske županije u 2022. godini prilog je ove Odluke i čini njen sastavni dio, a isti će biti objavljen u Požeško-slavonskom službenom glasniku, izuzev Obrazaca koji će biti objavljeni, zajedno s ovim Programom na web. stranici Požeško-slavonske županije.

III.

Općine i gradovi na području Požeško-slavonske županije dužni su sukladno članku 5. Zakona o zaštiti pučanstva od zaraznih bolesti ("Narodne novine" br. 79/07, 113/08, 43/09, 130/17, 114/18, 47/20, 134/20, 143/21), na prijedlog Zavoda za javno zdravstvo Požeško-slavonske županije, donijeti godišnji program mjera za zaštitu pučanstva od zaraznih bolesti za područje svoje nadležnosti.

IV.

Općine i gradovi u obvezi su donijeti svoje Odluke o provedbi mjera suzbijanja štetnika kao mogućih prijenosnika zaraznih bolesti za područje svoje nadležnosti, sukladno glavi VI. točki 1. st.1. Programa mjera suzbijanja patogenih mikroorganizama, štetnih člankonožaca (arthropoda) i štetnih glodavaca čije je planirano, organizirano i sustavno suzbijanje mjerama dezinfekcije, dezinskcije i deratizacije od javnozdravstvene važnosti za Republiku Hrvatsku (“Narodne novine” br. 128/11, 62/18), te uz Požeško-slavonsku županiju, omogućiti provođenje obveznih mjera dezinfekcije, dezinskcije i deratizacije kao posebnih mjera zaštite pučanstva od zaraznih bolesti sukladno važećim zakonskim odredbama, odnosno glavi II.,VI. i VIII. st. 4., 5., 6. i 7. navedenog Programa.

V.

Ova Odluka stupa na snagu danom donošenja, a objavit će se u “Požeško-slavonskom službenom glasniku”.

ŽUPANICA
Antonija Jozić, univ. bacc. oec., v.r.

Na temelju članka 83. st. 4. Zakona o zdravstvenoj zaštiti („Narodne novine“, br. 100/18, 47/20) i članka 41. Statuta Požeško-slavonske županije („Požeško-slavonski službeni glasnik“, br. 01/13, 2/18, 2/21), Županica Požeško-slavonske županije dana 21. veljače 2022. godine, donosi

RJEŠENJE
o razrješenju i imenovanju člana Upravnog vijeća
Toplica Lipik-Specijalne bolnice za medicinsku rehabilitaciju

I.

Marijan Višaticki, dipl.iur. razrješuje se dužnosti člana Upravnog vijeća Toplica Lipik-Specijalne bolnice za medicinsku rehabilitaciju, imenovan ispred osnivača.

II.

Tina Gadžić Husko, dr.med. spec. obiteljske medicine, imenuje se za članicu Upravnog vijeća Toplica Lipik-Specijalne bolnice za medicinsku rehabilitaciju, ispred osnivača.

III.

Mandat imenovane traje do isteka mandata ostalih članova Upravnog vijeća Toplica Lipik-Specijalne bolnice za medicinsku rehabilitaciju, imenovanih ispred osnivača, Rješenjem Župana, KLASA: 500-01/21-01/96, URBROJ: 2177/1-02-21-2, od 13. svibnja 2021. godine.

IV.

Ovo rješenje objavit će se u „Požeško-slavonskom službenom glasniku“.

ŽUPANICA
POŽEŠKO-SLAVONSKE ŽUPANIJE

KLASA: 500-01/22-01/3
URBROJ: 2177-02-22-3
Požega, 21. veljače 2022.

ŽUPANICA
Antonija Jozić, univ. bacc. oec., v.r.

Temeljem članka 48. Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi ("Narodne novine", broj 33/01, 60/01, 129/05, 109/07, 125/08, 36/09, 150/11, 144/12, 19/13, 137/15, 123/17, 98/19 i 144/20), a sukladno odredbama Zakona o udrugama ("Narodne novine", broj 74/14, 70/17, 98/19), Zakona o financijskom poslovanju i računovodstvu neprofitnih organizacija ("Narodne novine" broj 121/14), Uredbe o kriterijima, mjerilima i postupcima financiranja i ugovaranja programa i projekata od interesa za opće dobro koje provode udruge ("Narodne novine" broj 26/15, 37/21) te članka 41. Statuta Požeško-slavonske županije ("Požeško-slavonski službeni glasnik" br. 1/13, 2/18, 2/21), Županica Požeško-slavonske županije donosi

P R A V I L N I K **O OSTVARIVANJU POTPORA ZA UNAPREĐENJE RADA UDRUGA U** **POLJOPRIVREDI, RIBARSTVU I LOVSTVU**

I. OPĆE ODREDBE

Članak 1.

Ovim se Pravilnikom propisuju uvjeti i načini za ostvarivanje prava na potporu za unapređenje rada udruga u poljoprivredi, ribarstvu i lovstvu .

Potpورا za unapređenje rada udruga podrazumijeva dodjelu nepovratnih sredstava iz proračuna Požeško-slavonske županije.

Članak 2.

U smislu ovog Pravilnika definiraju se slijedeći pojmovi:

- »Projekt« je cjelokupna, sveobuhvatna investicijska aktivnost udruge koji se sastoji od prihvatljivog i neprihvatljivog dijela za dodjelu potpore.
- »Ulaganje« je prihvatljivi dio projekta navedenog u ovom članku za koji se traži potpora putem javnog poziva raspisanog na temelju ovog Pravilnika.
- »Podnositelj« je udruga koja podnosi prijavu temeljem javnog poziva za dodjelu sredstava za potporu unapređenja rada udruga u poljoprivredi, ribarstvu i lovstvu (u daljnjem tekstu: poziv).
- »Korisnik« je udruga koja je ostvarila pravo na potporu za unapređenje rada udruge temeljem ovog Pravilnika.

II. ULAGANJA I UVJETI

Članak 3.

Pravo na potporu temeljem ovog Pravilnika mogu ostvariti udruge upisane u registar udruga, koje broje najmanje 7 (sedam) članova, imaju sjedište na području Požeško-slavonske županije ili provode aktivnosti za koje traže potporu na području Požeško-slavonske županije ili su korisnici programa građani Požeško-slavonske županije, a ispunjavaju i druge uvjete propisane ovim Pravilnikom.

Podnositelj prijave za potporu je predsjednik udruge.

Članak 4.

Predmet potpore :

- provedbu programa i projekata kojima se ispunjavaju ciljevi i prioriteti definirani strateškim i planskim dokumentima Požeško-slavonske županije,
- podrška institucionalnom i organizacijskom razvoju udruga,
- obilježavanje značajnih datuma i važnih obljetnica, organiziranje susreta, natjecanja, priredbi, drugih manifestacija i slično,
- edukacije putem tečajeva, seminara, stručnih predavanja, razmjene iskustva te drugih oblika edukacije svojih članova,
- promicanje razvitka i svekolikog unapređivanja ruralnih prostora,

- promicanje zaštite životinja i smanjenje broja napuštenih i izgubljenih kućnih ljubimaca,
 - uzgoj, unos i zaštita riba i ribnjaka,
 - uzgoj, unos i zaštitu divljači i lovišta,
 - povećanje kvalitete lovnotehničkih i lovnogospodarskih objekata u lovištima.
- Troškovi na računima ili ugovorima trebaju biti izraženi u kunama.

III. PRIJAVA I POSTUPAK

Članak 5.

Prijave za potpore podnose se na temelju poziva kojeg raspisuje županica Požeško-slavonske županije.

Poziv iz stavka 1. ovog članka objavljuje se na web stranicama Požeško-slavonske županije

Pozivom iz stavka 1. ovog članka određuju se rokovi i uvjeti za podnošenje prijava za dodjelu potpore u skladu s odredbama ovog Pravilnika.

Na poziv se mogu prijaviti projekti koji su u toku i/ili će biti provedeni do kraja tekuće godine.

Članak 6.

Poziv provodi Upravni odjel za gospodarstvo .

Prilikom obrade prijava utvrđuje se pravovremenost, potpunost prijave i udovoljavanje prijave propisanim uvjetima iz ovoga Pravilnika i poziva, te prijedlog iznosa potpore sukladno članku 7. ovog Pravilnika

Nepotpune i nepravodobne prijave neće se razmatrati kao ni zahtjevi Udruga koje nisu dostavile izvješće o utrošku sredstava iz prethodnih godine.

Članak 7.

Potpore se može odobriti do 50% ulaganja, maksimalno do 20.000,00 kuna po udruzi.

Članak 8.

Za isto ulaganje, korisnik može potporu iz proračuna Požeško-slavonske županije ostvariti samo jednom godišnje.

Korisnik kojemu je isplaćena potpora ne smije ni na koji način otuđiti predmete ulaganja niti im promijeniti namjenu, te je dužan održavati ih u svrsi i funkciji 3 godine od datuma isplate.

Članak 9.

Županica imenuje Povjerenstvo za odobravanje sredstava za dodjelu potpora za unapređenje rada udruga u poljoprivredi, ribarstvu i lovstvu (u daljnjem tekstu: povjerenstvo) u sastavu:

4. pročelnik Upravnog odjela za gospodarstvo,
5. pročelnik Upravnog odjela za obrazovanje, kulturu i sport
6. djelatnik Upravnog odjela za gospodarstvo.

Članak 10.

Povjerenstvo, ovisno o broju prijava i osiguranom iznosu u proračunu Požeško-slavonske županije za godinu u kojoj se potpora dodjeljuje, će utvrditi pojedinačni iznos potpore i objaviti ga na web stranicama Požeško-slavonske županije .

Temeljem utvrđenog prijedloga liste, Županica donosi Odluku o dodjeli potpore za unapređenje rada udruga u poljoprivredi, ribarstvu i lovstvu.

Međusobna prava i obveze, Županije i korisnika potpore, urediti će se posebnim ugovorom.

IV. KONTROLA NA TERENU

Članak 11.

Upravni odjel za gospodarstvo provodi administrativnu obradu prijava i kontrolu na terenu i kontrolu izvršenja obveza iz Ugovora od strane korisnika na terenu.

V. ISPLATA

Članak 12.

Na temelju odluke o odobrenju isplate iznos potpore Požeško-slavonska županija isplaćuje na žiroračun korisnika upisan u prijavi na poziv i to u roku utvrđenom u Ugovoru.

VI. POVRAT SREDSTAVA

Članak 13.

Požeško-slavonska županija će Odlukom o povratu isplaćenih sredstava, od korisnika zahtijevati povrat u slučaju:

1. ukoliko se utvrdi da je korisnik ostvario potporu na temelju neistinite dokumentacije uz prijavu na poziv
2. ukoliko korisnik nije ispunio obveze temeljem Ugovora .

Korisnik potpore iz stavka 1. ovoga članka dužan je isplaćenu potporu vratiti u roku od 30 dana od primitka Odluke o povratu isplaćenih sredstava, te će biti isključen iz sustava županijskih potpora za unapređenje rada udruga u poljoprivredi u narednih (5) godina.

Članak 14.

Danom donošenja ovog Pravilnika prestaje važiti Pravilnik objavljen u „Službenom glasniku Požeško-slavonske županije“ broj 1/19.

Članak 15.

Ovaj Pravilnik objavit će se u „ Požeško-slavonskom službenom glasniku“.

Klasa: 320-01/22-01/1

Urbroj: 2177-02-22-1

Požega, 16.02.2022.

ŽUPANICA
Antonija Jozić, univ. bacc. oec., v.r.

Na temelju članka 11.st. 2. podstavak 1. i 2. i članka 81. Zakona o zdravstvenoj zaštiti („Narodne novine“ br. 100/18, 147/20) i članka 41. Statuta Požeško-slavonske županije („Požeško-slavonski službeni glasnik“ br. 1/13, 2/18), županica Požeško-slavonske županije dana 15. veljače 2022. godine donosi

PROGRAM
javnozdravstvenih mjera u zaštiti zdravlja pučanstva
Požeško-slavonske županije u 2022. godini

I.

U cilju osiguranja primarne zdravstvene zaštite i jedinstvenog provođenja mjera i javnih potreba u zaštiti zdravlja i obavljanja epidemiološke, zdravstveno-statističke, socijalno-medicinske djelatnosti, preventivno-odgojnih mjera zdravstvene zaštite školske djece i studenata, prevencije ovisnosti, kao i mjera zaštite čovjekove okoline na području Požeško-slavonske županije u 2022. godini, a prema odredbama Zakona o zdravstvenoj zaštiti („Narodne novine“ br. 100/18, 147/20) i Zakona o zaštiti pučanstva od zaraznih bolesti („Narodne novine“ br. 79/07, 113/08, 43/09, 130/17, 114/18, 47/20, 134/20, 143/21), provesti će se slijedeće javnozdravstvene mjere:

- Zdravstvene mjere sprečavanja i suzbijanja zaraznih bolesti i epidemijskih pojava kao i nadzora nad epidemiološkom situacijom i postupcima dezinfekcije, dezinsekcije i deratizacije od interesa za Županiju,
- Sudjelovanje u planiranju, predlaganju i provođenju mjera za sprečavanje, rano otkrivanje i suzbijanje kroničnih masovnih bolesti uključujući bolesti ovisnosti,
- Zdravstvene mjere zaštite čovjekova okoliša na području županije,
- Preventivno odgojne mjere zdravstvene zaštite u osnovnim i srednjim školama te Veleučilištu,
- Uloga mikrobiološkog laboratorija u zaštiti pučanstva od zaraznih bolesti,
- Javnozdravstvene i zdravstveno-statističke mjere i
- Zdravstvene mjere prevencije ovisnosti i mjere zaštite mentalnog zdravlja.

Javnozdravstvene mjere u zaštiti zdravlja pučanstva, Zavod za javno zdravstvo Požeško-slavonske županije, sukladno Mreži javne zdravstvene službe („Narodne novine“ br. 101/12, 31/13, 113/15, 20/18) provest će kroz slijedeće djelatnosti:

- Higijensko-epidemiološku zdravstvenu zaštitu – 2 tima
- Preventivno-odgojne mjere za zdravstvenu zaštitu školske djece i studenata – 4 tima
- Javno zdravstvenu zaštitu – 1 tim
- Zaštitu mentalnog zdravlja, prevenciju i izvanbolničko liječenje ovisnika – 1 tim
- Medicinsku mikrobiologiju s parazitologijom – 1 tim
- Zdravstvena ekologija – 1 tim.

1. SPREČAVANJE I SUZBIJANJE ZARAZNIH BOLESTI

Provodi : Služba za epidemiologiju
Zavoda za javno zdravstvo Požeško-slavonske županije

U cilju osiguranja primarne zdravstvene zaštite i jedinstvenog provođenja mjera za sprečavanje i suzbijanje zaraznih bolesti i epidemijskih pojava kao i nadzora nad epidemiološkom situacijom, Služba za epidemiologiju Zavoda za javno zdravstvo Požeško – slavonske županije na temelju Zakona o zdravstvenoj zaštiti i Zakona o zaštiti pučanstva od zaraznih bolesti, provodit će aktivnosti:

1. Kontinuirano epidemiološko praćenje

Analiza epidemiološke situacije (prikupljanje podataka i obrada prijave zaraznih bolesti koje izazivaju epidemije u pučanstvu i po zakonu se obavezno prijavljuju) i izrada redovnih mjesečnih i godišnjih izvješća.

Sredstva osigurava: HZZO

2. Predlaganje, a po potrebi i provođenje protuepidemijskih mjera pri pojavi zarazne bolesti ili epidemije zarazne bolesti što uključuje:

- a) Epidemiološki terenski izvid, epidemiološko ispitivanje (anketiranje), prikupljanje uzoraka krvi, stolice i drugih bioloških materijala, te zdravstveni nadzor nad kontaktima i kliconošama,
- b) Obvezna protuepidemijska dezinfekcija, dezinsekcija i deratizacija obavlja se u cilju brzog i učinkovitog zaustavljanja širenja zaraznih bolesti kao sigurnosna i obvezna mjera,
- c) Obrada i analiza prikupljenih podataka,
- d) Obrada i analiza prikupljenih uzoraka,
- e) Organiziranje, provođenje i nadzor nad suzbijanjem epidemije.

Sredstva osigurava: Požeško – slavonska županija i HZZO

3. Preventivne epidemiološke aktivnosti

- a) Pregled osoba koje podliježu periodičnim zdravstvenim pregledima (kliconoše),
- b) Planiranje, stručni nadzor i/ili pomoć pri provedbi obaveznog cijepljenja prema Programu propisanom od Ministarstva zdravstva, te evaluacija provedene imunizacije i podnošenje zbirnih izvješća Hrvatskom zavodu za javno zdravstvo,
- c) Provedbe specifičnih cijepljenja izvan okvira Programa obaveznog cijepljenja pojedinačno ili masovno (cijepljenje protiv B hepatitisa Zakonom propisanih grupa pučanstva, cijepljenje protiv gripe, krpeljino meningoencefalitisa, trbušnog tifusa i sl.),
- d) Priprema putnika za inozemstvo (pregled, cijepljenje, kemoprofilaksa, naputak o čuvanju zdravlja), te zdravstveni nadzor po povratku (na malariju, koleru i/ili druge bolesti),
- e) Zaštita pučanstva od bjesnoće (anamneza i pregled kod osoba u kontaktu ili ozlijeđenih od bijesnih ili na bjesnoću sumnjivih životinja, cijepljenje, suradnja s nadležnim veterinarskim službama i HZZO-om) i kontinuirano pružanje zdravstvene zaštite putem rada antirabične ambulante.

Sredstva osigurava: HZZO i Korisnici

4. Nadzor, suradnja i pomoć pri sprečavanju i suzbijanju intrahospitalnih infekcija prema posebnom programu

Suradnja i konzilijarna pomoć u Komisijama za kontrolu bolničkih infekcija kako propisuje Pravilnik o uvjetima i načinu obavljanja mjera za sprečavanje i suzbijanje bolničkih infekcija, a koje obuhvaćaju analizu stanja i prijedlog mjera s obzirom na nalaze patogenih i uvjetno patogenih

mikroorganizama, indikatora infekta na osjetljivim bolničkim odjelima, prikupljanje podataka i davanje uputa o ispravnosti i racionalnosti korištenja dezinficijensa i uređaja za sterilizaciju.

Sredstva osigurava: HZZO i Korisnici

5. *Vođenje specifičnih kartoteka – registara*

- a) Kartoteka kliconoša (trbušni tifus) i ostale salmoneloze,
- b) Kartoteka nositelja HbsAg (HbeAg),
- c) Kartoteka nositelja HIV virusa.

Sredstva osigurava: HZZO

6. *Plan i program preventivnih DDD mjera na području Požeško – slavonske županije*

Mjere DDD-a provode zdravstvene i druge pravne osobe koje imaju odobrenje Ministarstva zdravstva temeljem Pravilnika o načinu provedbe obvezatne dezinfekcije, dezinsekcije i deratizacije i Pravilnika o uvjetima koje moraju udovoljavati pravne i fizičke osobe koje obavljaju djelatnost DDD kao mjere za sprečavanje i suzbijanje zaraznih bolesti pučanstva. Nadzor nad ovim mjerama vrši Zavod.

a) Trajna edukacija za izvoditelje obvezatnih DDD mjera i osoba u nadzoru te izrada plana i programa preventivnih DDD mjera,

b) Izrada programa provođenja obvezatne preventivne dezinfekcije, dezinsekcije i deratizacije na području Požeško – slavonske županije,

c) Izrada baza podataka o ekološkim nišama i infestiranim objektima (monitoring komaraca i infestacija glodavaca). Podaci za ažuriranje baze podataka se dobivaju sustavnim monitoringom i determinacijom vrsta, procjenama infestacije iz anketa koje se popunjavaju na terenu tijekom provedbe mjera, lociranjem žarišta zbog dojava građana i poziva za provedbu mjera, sustavnim prikupljanjem i analizom podataka itd.

d) Stručni nadzor nad izvoditeljima obvezatnih preventivnih mjera dezinfekcije, dezinsekcije i deratizacije na području Požeško-slavonske županije (osim ako je izvoditelj Zavod za javno zdravstvo Požeško-slavonske županije tada nadzor vrši Hrvatski zavod za javno zdravstvo).

Sredstva osigurava: Požeško – slavonska županija (ukupno 70.000,00 kn), Gradovi, Općine i Korisnici

7. *Unapređenje zdravstvene kulture i zdravstvenog odgoja*

Nadzor, edukacija djelatnika u proizvodnji i prometu živežnih namirnica, te određenih populacijskih grupa.

Sredstva osiguravaju: Korisnici

8. *Polikliničko – konzilijarna epidemiološka aktivnost*

- a) Konzultativni ili kontrolni specijalistički pregled,
- b) Epidemiološka ekspertiza, te razni oblici planiranja i evaluacije podataka u zdravstvenoj djelatnosti glede aktualnih epidemioloških problema,
- c) Pregled mjera sanacije,
- d) Provođenje mjera zaštite od svih zaraznih bolesti uključivo i zdravstveni odgoj.

Sredstva osigurava: Požeško – slavonska županija i HZZO

9. *Zaštita pučanstva od zaraznih bolesti u izvanrednim prilikama*

Organiziranje epidemiološke službe za hitni terenski rad u izvanrednim stanjima (rat, prirodne nepogode, terorizam i sl.)

Sredstva osigurava: Požeško – slavonska županija

10. *Ostali poslovi i zadaci*

Stručna konzultativna i savjetodavna uloga u odnosu na županijske vlasti u organizaciji i provedbi mjere za zaštitu pučanstva od zaraznih bolesti, te davanje procjena epidemiološke situacije na području Županije.

Sredstva osigurava: Požeško – slavonska županija

2. MJERE ZAŠTITE ČOVJEKOVE OKOLINE

Provodi: Služba za zdravstvenu ekologiju

Zavoda za javno zdravstvo Požeško-slavonske županije

Radi praćenja, proučavanja i ocjenjivanja zdravstvene ispravnosti vode za ljudsku potrošnju, vode za rekreaciju i rehabilitaciju, namirnica i mikrobiološke čistoće objekata koji posluju s hranom. Služba zdravstvene ekologije donosi program svojih aktivnosti u 2022. godini, a temeljem Zakona o hrani, Zakona o vodi za ljudsku potrošnju, Pravilnika o parametrima sukladnosti, metodama analize, monitoringu i planovima sigurnosti vode za ljudsku potrošnju te načinu vođenja registra pravnih osoba koje obavljaju djelatnost javne vodoopskrbe i Zakona o zaštiti pučanstva od zaraznih bolesti.

1. *Monitoring vode za ljudsku potrošnju iz javne i lokalne vodoopskrbe: Monitoring parametara skupine A – 88 uzoraka godišnje (76 uzoraka x 766,250 kn i 12 uzoraka x 766,25 kn) što iznosi 67.430,00 kn. Monitoring parametara skupine B – (15 uzoraka-javna vodoopskrba x (866,25 Zavod+cca 11.875,00 kn HZJZ)) i (6 uzoraka –lokalna vodoopskrba x (866,25 kn Zavod+cca 11.875,00 kn HZJZ)) što iznosi 267.566,25 kn.*

Sredstva osigurava: Požeško – slavonska županija (ukupno 334.996,25 kn)

2. *Kontrola zdravstvene ispravnosti vode za kupanje i rekreaciju, cca 5 uzorka x 332,99 kn (Sistematske analize)*

Sredstva osigurava: Požeško – slavonska županija (ukupno 1.664,95 kn)

3. *Kontrola zdravstvene ispravnosti namirnica u objektima koji posluju s hranom, cca 10 uzoraka x 290,56 kn*

Sredstva osigurava: Požeško – slavonska županija (ukupno 2.905,60 kn)

4. *Kontrola mikrobiološke čistoće u objektima koji posluju s hranom, cca 50 otisaka x 68,75 kn*

Sredstva osigurava: Požeško – slavonska županija (ukupno 3.437,50 kn)

3. PLAN I PROGRAM SPECIFIČNIH I PREVENTIVNIH MJERA ZDRAVSTVENE ZAŠTITE ŠKOLSKE DJECE, MLADEŽI I REDOVITIH STUDENATA

Provodi: Služba za školsku medicinu
Zavoda za javno zdravstvo Požeško-slavonske županije

Temeljem Plana i programa mjera zdravstvene zaštite iz obveznog zdravstvenog osiguranja, u okviru Programa mjera za djelatnost preventivno-odgojnih mjera za zdravstvenu zaštitu školske djece i studenata tijekom 2022. godine, predviđena je provedba slijedećih mjera:

Program aktivnosti Službe za školsku medicinu:

1. Sistematski pregledi:

- a) Prije upisa u prvi razred osnovne škole
- b) Učenika V. razreda OŠ u svrhu praćenja psihofizičkog razvoja
- c) Učenika VIII. razreda osnovne škole – profesionalna orijentacija
- d) Učenika I. razreda SŠ – zdravstveni rizici, rizična ponašanja, prilagodba na srednju školu, od 2020. godine se provodi skrining na poremećaje mentalnog zdravlja školske djece
- e) Studenata prve godine fakulteta

Sredstva osigurava: HZZO

2. Probiri tijekom osnovnog školovanja (screeninzi)

- a) Pregled vida, vida na boje, TT, TV za učenike III. razreda OŠ,
- b) Pregled kralješnice, TV, TT za učenike VI. razreda OŠ
- c) Pregled sluha za učenike VII. razreda

Sredstva osigurava: HZZO

3. Preventivni pregledi prema potrebama

- a) Kontrolni pregled nakon preventivnih pregleda,
- b) Namjenski pregled na zahtjev ili prema indikaciji:
 - prije cijepljenja u svrhu određivanja kontraindikacija za cijepljenje
 - prije prijema u đački dom
 - za upis u srednju školu ili na fakultet
 - kod prelaska iz druge škole
 - pri utvrđivanju primjerenog oblika školovanja za učenike s poteškoćama u razvoju
 - za utvrđivanje stanja, sposobnosti i kontraindikacija za bavljenje određenim sportom u školskom športskom klubu te prije natjecanja

Sredstva osigurava: HZZO

4. Zdravstvena i tjelesna kultura

- a) Pregled u svrhu utvrđivanja zdravstvenog stanja i sposobnosti za prilagođeni program tjelesne i zdravstvene kulture
- b) Pregled prije početka bavljenja tjelesnom aktivnošću

Sredstva osigurava: HZZO

5. Mjere higijensko-epidemiološke zaštite

- a) Cijepljenje i docjepljivanje (provodi se prema obaveznom godišnjem programu cijepljenja)
- b) Cijepljenje protiv HPV-a učenika VIII. razreda
- c) Sprečavanje i suzbijanje zaraznih bolesti (kontrolni pregledi prilikom pojave neke zarazne bolesti u školi i poduzimanje manjih protuepidemijskih mjera)

Sredstva osigurava: HZZO

6. *Zaštita i promicanje zdravog okoliša*

- a) Higijensko-sanitarna kontrola škole i učeničkog ili studentskog doma
- b) Nadzor nad školskom kuhinjom i prehranom učenika

Sredstva osigurava: HZZO

7. *Savjetovanišni rad*

Savjetovanišni rad namijenjen učenicima i studentima te njihovim roditeljima, učiteljima i profesorima u svrhu pomoći u rješavanju temeljnih problema u svezi prilagodbe na školu, školskog neuspjeha, poremećaja ponašanja, rizičnih ponašanja, problema razvoja i sazrijevanja, kroničnih poremećaja zdravlja, očuvanja mentalnog te reproduktivnog zdravlja.

Sredstva osigurava: HZZO

8. *Zdravstveni odgoj i promicanje zdravlja*

- a) Higijena zubi i usne šupljine – prvi razred osnovne škole
- b) Skrivene kalorije – treći razred osnovne škole
- c) Psihičke i somatske promjene u pubertetu – peti razred osnovne škole, fiziologija i higijena menstruacije – djevojčice petih razreda osnovnih škola
- d) SPB – osmi razred osnovne škole
- e) Utjecaj SPB na reproduktivno zdravlje – prvi razred srednje škole
- f) Zaštita reproduktivnog zdravlja – drugi razred srednje škole

Sredstva osigurava: HZZO

9. *Plan stručnog obrazovanja i usavršavanja*

- a) Dva puta godišnje sastanci voditelja Službe
- b) Dva puta godišnje stručni sastanci Društva za školsku i sveučilišnu medicinu
- c) Stručno usavršavanje (predavanja, simpoziji, kongresi...)
- d) Planirati specijalizaciju iz školske medicine

Sredstva osigurava: Zavod za javno zdravstvo Požeško – slavonske županije

Provedba navedenog plana ovisit će o uputama i preporukama HDŠSM-a i HZJZ-a te o epidemiološkoj situaciji.

4. JAVNO ZDRAVSTVO

Provodi: Služba za javno zdravstvo,
Odjel za zaštitu mentalnog zdravlja i prevenciju ovisnosti
Zavoda za javno zdravstvo Požeško-slavonske županije

JAVNOZDRAVSTVENA DJELATNOST

Služba za javno zdravstvo obavlja javnozdravstvenu djelatnost koja podrazumijeva promociju zdravlja, prevenciju i rano otkrivanje bolesti te zdravstvenu statistiku.

Cilj djelovanja službe je praćenje, analiza te zaštita i unapređenje zdravlja stanovništva. Potonje se naročito odnosi na kronične nezarazne bolesti (kardiovaskularne, karcinomi i dr.), koje je u određenoj mjeri moguće spriječiti (informiranje i educiranje javnosti, javnozdravstvene akcije, savjetovanijsni rad) ili otkriti u što ranijoj fazi (programi probira). Prema Rezoluciji o zloćudnim tumorima (NN 121/09) koja navodi porast stope smrtnosti od raka i porast broja oboljelih u Hrvatskoj te razlike u pojavnosti zloćudnih tumora među županijama, u Službi je ustrojen Registar za rak Požeško-slavonske županije. S obzirom da je stopa smrtnosti od bolesti srca i krvnih žila u porastu, potrebno je ozbiljno pristupiti mjerama prevencije. S tom namjerom osnovano je Savjetovanište za prevenciju i liječenje prekomjerne tjelesne težine – Centar zdravlja u sklopu Službe za javno zdravstvo.

Kvalitetne preventivne programe ne može se raditi bez kvalitetnih statističkih pokazatelja na osnovu kojih se odabiru javnozdravstveni prioriteti. U sklopu Službe vodi se zdravstvena statistika za područje cijele županije. Zdravstvena statistika podrazumijeva praćenje i analizu demografskih, vitalno-statističkih i zdravstvenih pokazatelja koji se nadalje koriste za planiranje specifičnih javno – zdravstvenih intervencija na županijskoj razini. Podaci iz pojedinih zdravstveno – statističkih izvješća, između ostalog, služe i kao izvor za državne zdravstvene registre, a određeni parametri se dostavljaju regionalnom uredu Svjetske zdravstvene organizacije (WHO). Na temelju objedinjenih statističkih pokazatelja iz zdravstvenog sustava Republike Hrvatske planiraju se programi mjera zdravstvene zaštite na državnoj razini. Važno je napomenuti da su potrebna stalna ulaganja kako bi kvaliteta podataka bila zadovoljavajuća što je preduvjet za sve daljnje korake.

1. Promocija zdravlja, prevencija i rano otkrivanje bolesti, planiranje za zdravlje

- a) Zdravstveno prosvjeđivanje i promocija zdravlja prema javno – zdravstvenim prioritetima te usmjereno prevenciji kroničnih masovnih bolesti kroz sudjelovanje u informiranju posebnih skupina ili cjelokupnog stanovništva o sprečavanju nezdravog načina življenja, odnosno mjerama promicanja zdravlja.

Kalendar zdravlja u 2022. godini, obilježavanje značajnijih datuma, tjedana odnosno mjeseci:

- Dan mimoza / borba protiv raka vrata maternice,
- Hrvatski dan bez dima,
- Svjetski dan zdravlja,
- Dan narcisa / borbe protiv raka dojke,
- Dan plavog irisa / borbe protiv raka debelog crijeva,
- Svjetski dan nepušenja,
- Međunarodni dan borbe protiv zlouporabe droge,
- Svjetski dan srca,
- Svjetski dan hodanja,
- Dan ružičaste vrpce / borba protiv raka dojke,
- Svjetski dan mentalnog zdravlja,
- Svjetski dan borbe protiv šećerne bolesti,
- Međunarodni dan borbe protiv KOPB,
- Movember / brkati studeni, mjesec muškog zdravlja,
- Mjesec borbe protiv ovisnosti.

- b) Prevencija kroničnih masovnih bolesti

- Rad Škole nepušenja i individualno savjetovanje (sekundarna prevencija bolesti srca i krvnih žila te karcinoma) u svrhu pomoći pušačima koji žele prestati pušiti.
 - Centar zdravlja s osnovnom svrhom pomoći pri smanjenju prekomjerne tjelesne težine, rane detekcije i sprečavanja pridruženih bolesti.
- c) Sudjelovanje u predlaganju i provođenju preventivnih programa uz evaluaciju istih
- Sudjelovanje u uobličavanju javnozdravstvene politike
 - Sudjelovanje u formiranju i dopunama županijskog strateškog Plana za zdravlje te dopunama Slike zdravlja,
 - Socijalno-medicinska istraživanja za procjenu zdravlja i zdravstvenih potreba pučanstva, uobičajena i po posebnim programima,
 - Predlaganje mjera i nositelja preventivnih zdravstvenih programa i aktivnosti temeljenih na dokazima, praćenje i evaluacija programa, a prema odabranim županijskim prioritetima u Planu za zdravlje Požeško – slavonske županije,
 - Znanstvena istraživanja i suradnja s drugim ustanovama, udrugama.
- d) Provedba, praćenje i organizacija Nacionalnih programa ranog otkrivanja raka dojke, debelog crijeva i raka vrata maternice
- Koordinacija svih sektora, pozivanje, naručivanje, unos i obrada podataka te izvještavanje.

Sredstva osigurava: Požeško-slavonska županija i HZZO

2. *Zdravstvena statistika*

- a) Praćenje korištenja zdravstvenih kapaciteta i rada zdravstvenih službi
- Praćenje i analiza organizacije zdravstvene zaštite (raspored, struktura, dostupnost zdravstvenih ustanova i ordinacija),
 - Izrada i praćenje pokazatelja kvalitete rada u primarnoj i specijalističko- konzilijarnoj djelatnosti (kadrovska struktura, posjete i pregledi, pobol) te u stacionarnoj zdravstvenoj zaštiti (kadrovska struktura, godišnja zauzetost kreveta, dani bolničkog liječenja, prosječna duljina liječenja, iskorištenost krevetnih kapaciteta, gravitacija, pobol i smrtnost).
- b) Prikupljanje, kontrola i obrada podataka iz primarne, specijalističko – konzilijarne i stacionarne zdravstvene djelatnosti, te evaluacija rada zdravstvenih službi prema Zakonu o državnoj statistici, Godišnjem provedbenom planu statističkih aktivnosti RH i Programu statističkih aktivnosti RH.
- c) Praćenje morbiditeta i mortaliteta uz ocjenu zdravstvenog stanja na svom području
- Praćenje i analiza prirodnog kretanja stanovništva,
 - Praćenje i analiza zdravstvenog stanja stanovništva,
 - Praćenje i analiza kretanja kroničnih nezaraznih bolesti,
 - Izrada zdravstvenih pokazatelja,
 - Izrada specifičnih indikatora zdravstvenog stanja stanovništva.
- d) Objedinjavanje svih pokazatelja i izrada Zdravstveno-statističkog ljetopisa

- e) Izrada i administracija specijalnih računalnih aplikacija

Sredstva osigurava: Požeško – slavonska županija i HZZO

PREVENCIJA, IZVANBOLNIČKO LIJEČENJE BOLESTI OVISNOSTI I ZAŠTITA MENTALNOG ZDRAVLJA

Provodi: Odjel za zaštitu mentalnog zdravlja i prevencija ovisnosti

Prema Zakonu o zdravstvenoj zaštiti i Zakonu o suzbijanju zlouporabe opojnih droga formirani su Županijski centri za prevenciju ovisnosti i izvanbolničko liječenje bolesti ovisnosti unutar sustava za javno zdravstvo. Županiji stoji na raspolaganju 1 tim za poslove prevencije i izvanbolničkog liječenja bolesti ovisnosti i zaštite mentalnog zdravlja.

Prema najnovijim podacima registra HZJZ-a naša županija i dalje spada među županije sa srednje niskom stopom registrirane ovisnosti.

Mjere i stavke programa aktivnosti u 2022. godini:

1. *Savjetodavni i edukacijski rad s djelatnicima škola za ŠPP (školski preventivni program)*
Redoviti i interventni rad s djelatnicima škola u županiji u svezi s problematikom eksperimentiranja i zlouporabe sredstava ovisnosti, uključuje predavanja.
2. *Organizacija i sudjelovanje u trajnoj edukaciji nevladinih udruga i organizacija*
Suradnja i edukacija udruga građana koje se na neki način bave radom u svezi s problematikom zlouporabe psihoaktivnih sredstava.
3. *Plaće honorarnih suradnika*
Psihijatar, socijalni radnik i suradnici u provedbi aktivnosti.
4. *Provođenje programa sekundarne prevencije*
 - a) Unapređenje prepoznavanja i što ranije identifikacije rizične populacije u suradnji sa stručnim službama u školama (psiholozi, defektolozi i pedagozi), liječnicima obiteljske i školske medicine te centrom za socijalnu skrb.
 - b) Izrada i adaptacija screening instrumenata (specijalnih upitnika) za identifikaciju rizičnih ponašanja. Uz tekuće troškove (priprema i tisak materijala) ovdje spadaju i materijalni troškovi nabavke literature i prevođenja instrumenata s engleskog jezika, probnog provođenja i vrednovanja.
5. *Savjetovanijski rad s rizičnom populacijom, mladeži i s njihovim obiteljima*
Izrada i adaptacija sredstava (specijalnih upitnika) za kvalitetan rad. Ovdje su uključeni i troškovi nabavke literature te prevođenja instrumenata i radnih pomagala s engleskog jezika.
6. *Testiranje na droge i zarazne bolesti rizičnih skupina*
Provođenje testiranja urina na droge u skupinama ili kod pojedinaca s rizičnim ponašanjima prema stručno usuglašenim smjernicama, kao i kod ovisnika prije i za vrijeme tretmana u smislu provođenja nadzora i vrednovanja uspješnosti tretmana. Također uključuje testiranje kapilarne krvi imunokromatografskom metodom na

prisutnost antitijela zaraznih bolesti (hepatitis B i C, HIV, sifilis). Glavnu stavku ovdje čine materijalni troškovi nabavke testova na prisutnost droga u urinu i screening testova na zarazne bolesti.

7. Savjetodavni i terapijski rad s konzumentima i ovisnicima uz vršenje nadzora

- a) Praćenje, rehabilitacija i nadzorna skrb o konzumentima i ovisnicima tijekom odvikavanja i održavanja. Uključuje provođenje mjera prema odredbama sudova.
- b) Potrebna je izrada i adaptacija sredstava (specijalnih upitnika) za kvalitetan rad i vrednovanje tijekom terapijskog procesa. Uključeni su i troškovi nabavke literature te prevođenja instrumenata i radnih pomagala sa stranog jezika.

8. Obilježavanje važnih dana, medijske kampanje, tiskanje plakata i letaka

Dan i mjesec borbe protiv ovisnosti, javne akcije, suradnja s medijima, razne publikacije; tisak kalendara, rasporeda sati, kemijske olovke, majice, kape i sl.

9. Terapijska grupa liječenih alkoholičara i članova obitelji

Osnovni cilj projekta je omogućiti liječenje i dugoročno održavanje apstinencije od alkohola kod osoba koje imaju ili su imale probleme sa štetnom uporabom alkohola. Rad grupe odvija se po principima terapijske grupe liječenih alkoholičara i članova njihovih obitelji pod vodstvom terapeuta (psihijatra) i koterapeuta. Vođeni sastanci održavaju se jednom tjedno u trajanju između sat do dva sata vremena. Na raspolaganju grupi uz stručno vodstvo su i ostali kadrovi centra; radni terapeut, liječnik i psiholog.

10. Ambulanta za stres

Kako su stres i stanja povezana sa stresom jedan od najznačajnijih problema modernog života i prijetnja kako mentalnom tako i fizičkom zdravlju ljudi, smatramo da je važno ponuditi profesionalnu pomoć svima koji imaju problem.

11. Projekt škole nepušenja

Osnovni cilj „Škole NEpušenja„ je kroz vrijeme omogućiti sustavni pristup problemu pušenja na području Županije koji uključuje:

- a) Sprečavanje početka pušenja u mlađim dobnim skupinama,
- b) Pomoć pušačima koji žele prestati pušiti,
- c) Propagiranje nepušenja kao jedinog prihvatljivog oblika ponašanja.

Rad se odvija na strukturirani način u malenim grupama, za sudionike grupa je besplatna.

Za stavke od 1. do 11. iz područja ovog Programa u dijelu koji se odnosi na Prevenciju, izvanbolničko liječenje bolesti ovisnosti i zaštitu mentalnog zdravlja, sredstva osigurava Požeško – slavonska županija sukladno financijskim mogućnostima.

5. ULOGA MIKROBIOLOŠKOG LABORATORIJA

Provodi : Služba za mikrobiologiju

Zavoda za javno zdravstvo Požeško-slavonske županije

Zakonom o zaštiti pučanstva od zaraznih bolesti utvrđene su i obveze mikrobiološkog laboratorija.

Laboratorijsko ispitivanje radi utvrđivanja uzročnika zarazne bolesti provodi se u svim slučajevima pojave ili sumnje na pojavu zarazne bolesti, epidemije ili opasnosti od epidemije.

Laboratorij kontinuirano vodi podatke o laboratorijskim ispitivanjima i daje obavijesti o dobivenim rezultatima:

- Podnosiocu zahtjeva laboratorijskog ispitivanja,
- Hrvatskom zavodu za javno zdravstvo.

Mikrobiološki laboratorij je donio Program svojih aktivnosti za 2022. godinu. U radu mikrobiološkog laboratorija postoji nekoliko odvojenih radnih cjelina:

1) *Respiratorni uzorci*

- a) Otkrivanje Strptococcus grupe A – najčešći uzorak je bris grla,
- b) Otkrivanje Staphylococcus aureus – najčešći uzorak je bris nosa,
- c) Otkrivanje N. Meningitidis – najčešći uzorak je bris nazofaringsa,
- d) Ostali bakterijski meningitisi – najčešći uzorak je bris nazofaringsa – S. Pneumoniae, H. Influenzae
- e) Otkrivanje virusa SARS-COV-19.

Sredstva osigurava: HZZO i Korisnici

2) *Urogenitalni uzorci*

- a) Otkrivanje N. Gonorrhoeae – najčešći uzorak je bris uretre,
- b) Otkrivanje Chlamydiae trachomatis i ostalih uzročnika spolno prenosivih bolesti – bris cervixa i uretre,
- c) Otkrivanje Trichomonas vaginalis – najčešći uzorak je urin.

Sredstva osigurava: HZZO

3) *Crijevne infekcije*

- a) Otkrivanje Salmonellae i Shigellae – najčešći uzorak je stolica,
- b) Otkrivanje Campilobacter jejuni iz stolice,
- c) Otkrivanje antigena Helycobacter pylori iz stolice,
- d) Otkrivanje Enterobius vermicularis, Entamoeba hystolitica, Lambliia intestinalis – najčešći uzorak je stolica,
- e) Otkrivanje virusnih crijevnih infekcija – najčešći uzorak je stolica.

Sredstva osigurava: HZZO

4) *Uzorci putnika iz rizičnih krajeva*

- a) Otkrivanje Malariae – najčešći uzorak je krv,
- b) Otkrivanje V. Cholerae – najčešći uzorak je stolica.

Sredstva osigurava: HZZO

5) *Uzorci u svrhu ispitivanja kliconoštva (sanitarne knjižice)*

- a) Otkrivanje Salmonellae i Shigellae – najčešći uzorak je stolica,
- b) Otkrivanje helmintoza – najčešći uzorak je stolica.

Plaća korisnik usluge

6) *Serološka ispitivanja*

a) Radi se CRP, AST, AST – A, RF, WAALER ROSE – najčešći uzorak je krv.

Sredstva osigurava: HZZO

II.

Sredstva za provođenje ovog Programa, u dijelu koji se odnosi na Požeško-slavonsku županiju, osigurana su u Proračunu Požeško-slavonske županije za 2022. godinu - Program 1029 Javne potrebe u zdravstvu iznad zakonskog standarda, Aktivnost A102903 Javnozdravstvene mjere, konto 32369 - 234 Ostale zdravstvene i veterinarske usluge („Požeško-slavonski službeni glasnik“ br. 11/21).

III.

Zavod za javno zdravstvo Požeško-slavonske županije dužan je podnijeti Požeško-slavonskoj županiji izvješće o provođenju ovog Programa, odnosno pojedinih stavki za koje traži financijska sredstva.

IV.

Program javnozdravstvenih mjera u zaštiti zdravlja pučanstva Požeško-slavonske županije u 2022. godini stupa na snagu danom donošenja, a objavit će se u „Požeško-slavonskom službenom glasniku“.

**POŽEŠKO-SLAVONSKA ŽUPANIJA
ŽUPANICA**

KLASA: 501-09/22-02/5

URBROJ: 2177-02-22-3

Požega, 15. veljače 2022.

ŽUPANICA

Antonija Jozić, univ. bacc. oec., v.r.

Zavod za javno zdravstvo Požeško-slavonske županije

PROGRAM MJERA SUZBIJANJA PATOGENIH MIKROORGANIZAMA, ŠTETNIH ČLANKONOŽACA (ARTHROPODA) I ŠTETNIH GLODAVACA ČIJE JE PLANIRANO, ORGANIZIRANO I SUSTAVNO SUZBIJANJE MJERAMA DEZINFEKCIJE, DEZINSEKCIJE I DERATIZACIJE OD JAVNOZDRAVSTVENE VAŽNOSTI ZA POŽEŠKO-SLAVONSKU ŽUPANIJU U 2022. GODINI

Požega, siječanj 2022.

Na temelju članka 5. stavka 1. Zakona o zaštiti pučanstva od zaraznih bolesti (NN RH. 79/07, 113/08, 43/09, 130/17, 114/18, 47/20, 134/20) (u daljnjem tekstu Zakon), Hrvatski zavod za javno zdravstvo predlaže opći Program mjera suzbijanja patogenih mikroorganizama, štetnih člankonožaca (arthropoda) i štetnih glodavaca čije je planirano, organizirano i sustavno suzbijanje mjerama dezinfekcije, dezinsekcije i deratizacije od javnozdravstvene važnosti za Republiku Hrvatsku (u daljnjem tekstu Opći Program mjera). Opći Program mjera, na prijedlog Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo, donio je ministar zdravstva 13. srpnja 2018. godine, koji je objavljen u Narodnim novinama br. 62/18. Sukladno izmjenama i dopunama Općeg Programa mjera **Zavod za javno zdravstvo Požeško-slavonske županije** donosi Programa mjera i Provedbeni plana za područje Požeško-slavonske županije u **2022. godini**.

Općim Programom utvrđuju se da:

- Župani donose opću Odluku o provedbi mjera suzbijanja štetnika s kojom će dodatno obvezati općine i gradove na području svoje nadležnosti da se omogući provođenje obveznih DDD mjera kao posebnih mjera zaštite pučanstva od zaraznih bolesti sukladno važećim zakonskim propisima.
- Općinski načelnici i gradonačelnici dužni su donijeti Odluku kojom će osigurati provođenje mjera suzbijanja štetnika kao mogućih prijenosnika zaraznih bolesti na području svoje nadležnosti te mjere kojima će se štetnici suzbijati (dezinfekcija i/ili dezinsekcija i/ili deratizacija), osigurati sredstva za njihovo provođenje, kao i stručni nadzor nad provođenjem tih mjera.
- Odluka o provedbi preventivne i obvezne preventivne DDD kao posebne mjere zaštite pučanstva od zaraznih bolesti.
- Mjere, izvršitelji programa, sredstva, rokovi te način plaćanja i provedba mjera dezinfekcije, dezinsekcije i deratizacije (u daljnjem tekstu: DDD) kao mjere zaštite pučanstva od zaraznih bolesti čije je provođenje od javnozdravstvene važnosti za Republiku Hrvatsku.
- Vrste patogenih mikroorganizama, štetnih člankonožaca (Arthropoda) i štetnih glodavaca čije je suzbijanje, na osnovi epidemioloških pokazatelja, od javnozdravstvene važnosti za Republiku Hrvatsku,
- Sadržaj Programa i Provedbenih planova za općine i gradove županije,
- Način provođenja stručnog nadzora Zavoda za javno zdravstvo Požeško-slavonske županije i Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo nad provedbom DDD mjera kao posebnih mjera te način izrade i sadržaj izvješća o provedenom stručnom nadzoru.
- Način izrade i sadržaj obrazaca kao obvezne dokumentacije programa mjera i provedbenih planova za općine i gradove županije.

Obvezne DDD mjere provode se kao opće i posebne mjere. Svrha, rokovi, dinamika i način provedbe općih mjera propisan je u Općem Programu mjera (NN RH 62/18).

Na temelju Općeg Programa mjera (NN 62/18) i Odluke grada/općine Zavod za javno zdravstvo Požeško-slavonske županije izrađuje prijedlog Programa mjera za područje Požeško-slavonske županije – usklađen s izmjenama i dopunama Općeg Programa (NN 62/18), kojeg će gradonačelnici i načelnici donijeti, najkasnije do 31. siječnja 2022. godine. U sadržaj Programa uvrštene su stavke koje se odnose na Provedbeni plan (uvjeti koje moraju zadovoljavati izvođači provedbe DDD mjera (kadrovi, oprema, edukacija); sadržaj dokumentacije koju je potrebno ispunjavati tijekom provedbe DDD mjera i stručnog nadzora; vrste i normativi biocidnih pripravaka; objekti, površine koji moraju biti obuhvaćeni provedbom DDD mjera te dinamika i rokovi provedbe mjera suzbijanja štetnika; načini obavješćivanja i suradnje izvoditelja s građanima; obveze izvoditelja o načinu i rokovima pismenog obavješćivanja stručnog i inspeksijskog nadzora).

Program mjera za suzbijanje štetnika za područje Požeško-slavonske županije izrađen je na osnovu saznanja dobivenih tijekom provedbe stručnog nadzora na terenu Požeško-slavonske županije. Tijekom izvida praćeni su parametri potrebni za sagledavanje postojećeg stanja na terenu po pitanju prisutnosti štetnika i uvjeta koji pogoduju njihovom razvoju i razmnožavanju.

Cilj provedbe Programa mjera je planiranje sustavnih, organiziranih i cjelovitih (integralnih) mjera uništavanja patogenih mikroorganizama te suzbijanja štetnih člankonožaca (Arthropoda) i štetnih glodavca, odnosno kombinaciju preventivnih i kurativnih mjera s konačnim ciljem postizanja smanjenja, zaustavljanja rasta i razmnožavanja ili potpunog uklanjanja prisustva mikroorganizama, štetnih člankonožaca (Arthropoda) i štetnih glodavca uzročnika ili prijenosnika zaraznih bolesti ujednačeno i pravovremeno na području cijelog teritorija Republike Hrvatske.

Na osnovi članka 24. stavka 2. Zakona o zaštiti pućanstva od zaraznih bolesti, županije, odnosno Grad Zagreb, gradovi i općine obvezni su omogućiti provedbu preventivne i obvezne preventivne dezinfekcije, dezinsekcije i deratizacije na svome području sukladno Općem Programu mjera, odnosno Programu mjera za Požeško-slavonske županiju, sredstva za njihovo provođenje kao i stručni nadzor nad provođenjem istih.

Ućestaliije provođenje ovih mjera od frekvencije koja je predloženaa ovim Programom, u objektima za proizvodnju i promet namirnica, na komunalnim odlagalištima, nedozvoljenim odlagalištima otpada, te objektima za uklanjanje otpadnih voda i drugih otpadnih tvari kao i u drugim specifićnim objektima osim ovim Programom, dodatno će se regulirati na osnovu bioloških i epidemioloških indikacija putem rješennja Ministarstva zdravstva i sanitarne inspekcije.

Preventivna i obvezna preventivna DDD kao posebna mjera zaštite pućanstva od zaraznih bolesti na području Republike Hrvatske provodi se na osnovi članka 23. Zakona.

OBVEZNA DDD KAO POSEBNA MJERA PROVODI SE RADI:

- sprećavanja pojave zaraznih bolesti
- suzbijannja širenja zaraznih bolesti u objektima koji podliježu sanitarnom nadzoru
- suzbijannja širenja zaraznih bolesti u prometnim sredstvima i sl.
- suzbijannja širenja zaraznih bolesti u skladištima hrane.

OBVEZNA DDD KAO POSEBNA MJERA PROVODI SE KAO:

1. Preventivna DDD
2. Obvezna preventivna DDD

- **PREVENTIVNA DEZINFEKCIJA, DEZINSEKCIJA I DERATIZACIJA KAO POSEBNA MJERA**

Provođenje preventivnih mjera temeljni je preduvjet za uspješnu kontrolu vektora zaraznih bolesti na nekom području. Njihov cilj je stvaranje takvih uvjeta koji će onemogućiti naseljavanje vektora na nekom području, odnosno ukoliko do toga dođe, uskratiti im mogućnost opstanka, prvenstveno pristupu izvorima hrane i vode te mogućnosti zaklona kao temeljnih uvjeta preživljavanja svake biološke vrste.

Preventivna DDD kao posebna mjera provodi se radi:

1.1. Uklanjanja rizika od pojave i prijenosa zaraznih bolesti

Osnovne preventivne mjere koje nadležna tijela moraju provoditi:

1.1.1. Ispravna dispozicija krute otpadne tvari

- održavanje uređenih odlagališta otpadne tvari (zatrpavanje);
- sanacija (eliminacija) divljih odlagališta otpada;
- redovito pražnjenje spremnika za otpad;
- redovito mehaničko čišćenje, pranje i dezinfekcija spremnika za otpad.

1.1.2. Ispravna dispozicija fekalnog otpada

- održavanje kanalizacijskog sustava;
- sanacija septičkih (crnih) jama;
- zabrana pražnjenja sadržaja septičkih jama (crnih) u potoke i kanale oborinskih voda;
- spriječiti prelijevanje septičkih jama redovitim pražnjenjem.

1.1.3. Higijensko – sanitarne mjere na javnim i privatnim površinama

- spriječiti nekontroliranu dispoziciju krute otpadne tvari na javnim površinama ("divlja odlagališta");
- uređivanje zapuštenih zelenih površina;
- održavanje potoka i kanala oborinskih voda (čišćenje), uklanjanje obraštaja;
- saniranje građevinskih oštećenja (komunikacija vektorima);
- uklanjanje izložene hrane namijenjene životinjama lualicama (atraktant za glodavce).

1.1.4. Preventivne mjere u gospodarskim objektima; ekonomskim dvorištima i

skladištima

- obveza uvođenja "rodent-proof" sustava (građevinsko – tehnička rješenja tj. izgradnja barijera za sprečavanje ulaza glodavaca u unutarnje prostore objekta);
- redovito uređenje ekonomskih dvorišta (uklanjanje korova, obraštaja i raznog ambalažnog neupotrebljavanog materijala);
- zabrana nagomilavanja krutog glomaznog otpada;
- zabrana nekontrolirane dispozicije animalnog klaoničkog otpada.

1.1.5. Preventivne mjere na poljoprivrednim površinama i

individualnim gazdinstvima

- redovito održavanje poljoprivrednih površina (proljetno čišćenje);
- edukacija stanovništva o značaju spremnika vode za poljoprivredne potrebe (bačve, kade, cisterne i sl.) u razvoju larvi komaraca i načinima prevencije;
- redovito čišćenje staja, redovita dispozicija animalnog fekalnog otpada, spremanje u gnojnice;
- edukacija stanovništva u uburbanim i ruralnim područjima o mogućim preventivnim mjerama za sprečavanje razvoja muha, prekrivanjem gnojnica najlonom (plastičnom folijom).

1.1.6. Preventivne sanitarno – higijenske mjere u naseljima s nedostatnim

sanitarno - higijenskim i komunalnim uvjetima

- osiguravanje dovoljnog broja kontejnera za odlaganje komunalnog otpada;
- redovito odvoženje komunalnog i glomaznog otpada na legalna odlagališta;
- saniranje i redovito pražnjenje septičkih jama;
- hvatanje i cijepjenje pasa i mačaka lualica protiv bjesnoće.

1.1.7. Sanitacijske mjere u okolišu za smanjenje populacije komaraca

- održavati ulice, trgove, javna i privatna dvorišta, kuća i njihovih okućnica, otkrivene terene i njihove pripadajuće dijelove u gradu i selu (ruralni i šumski tereni) na takav način da oborinske vode ili vode drugog podrijetla mogu otjecati bez mogućnosti da stvaraju stagnaciju ili baruštinu;
- spriječiti nakupljanje vode mičući svaku vrstu potencijalnog recipijenta za razvoj larvi komaraca kao npr. kante, kantice, bačve, posude itd. u okruženjima gdje žive i borave ljudi (terase, vrtovi, parkovi i dr.);
- čišćenje oluka na javnim zgradama;
- periodički prazniti i čistiti svakih 7 dana posude u kojima se nakuplja voda (posudice ispod vaza za cvijeće, posude iz kojih životinje - domaći ljubimci piju vodu i dr.), a u vrtovima i dvorištima gdje se nakuplja kišnica treba redovito pregledavati.
- pokriti fiksne recipijente za vodu (kade, bačve i posude za zaljevanje vrtova) s pokrovima od plastike ili dr. nepromočivog materijala ili mrežom protiv komaraca.
- spriječiti nakupljanje i zadržavanje stajaće vode unutar zatvorenih prostora (podrumi i sl.);
- ribice gambuzije nasaditi u male ukrasne fontane u vrtovima – parkovima;
- odlagati spremnike i ostale materijale (npr. plastične folije) na način da se izbjegne nakupljanje kišnice;
- uskladištena plovila držati preokrenuta ili prekrivena;
- unutar groblja, gdje nema vode tretirane larvicidnim sredstvima,
 - vaze za cvijeće puniti vlažnim pijeskom ili se voda za vazu mora tretirati nekim larvicidnim proizvodom pri svakoj zamjeni cvijeća;
 - u slučaju kad se upotrebljava umjetno cvijeće, vaza i dalje mora biti napunjena vlažnim pijeskom ako je na otvorenome;
 - sve posude koje se povremeno koriste za cvijeće i zaljevanje moraju se odlagati na način da se izbjegne nakupljanje vode u slučaju kiše.
- svaku pneumatsku gumu u dolasku i u odlasku potpuno isprazniti od eventualnog sadržaja vode. Pneumatske gume, nakon što su ispražnjene od vode, složiti u piramide i preslagivati svakih 15 dana ili pokriti ih nepropusnim pokrivalom na način da se onemogući nakupljanje vode.
 - Pneumatske gume koje nisu pokrivene treba tretirati sintetskim piretroidima unutar 7 dana nakon bilo koje oborine.
 - Pneumatske gume koje se ne upotrebljavaju ili koje su neupotrebljive treba eliminirati.
- **U provođenju preventivnih mjera asanacije (sanitacije) moraju sudjelovati:**
 - svi građani, pravne i fizičke osobe koje obavljaju gospodarsku djelatnost, tj. općenito sve one kojima su dostupne otvorene površine ili nastambe;
 - javni subjekti i privatni rukovoditelji, odgovorne osobe ili sve one koje raspolažu željezničkim i riječnim nasipima, ivičnjacima, plovnim putovima, neobrađenim i napuštenim površinama;
 - vlasnici, korisnici ili oni subjekti koji raspolažu odlagalištima i industrijskim, obrtničkim i trgovačkim djelatnostima, s posebnim osvrtom na uništavanje imovine i skladištenje recikliranog materijala;
 - javni subjekti i privatni voditelji, rukovoditelji ili odgovorne osobe koje raspolažu sa spremnicima (kontejnerima, kantama) namijenjenima prikupljanju krutog komunalnog otpada;
 - svi vlasnici, upravitelji i voditelji životinjskih farmi, farmi rasadnika, staklenika, skladišta biljaka i cvijeća, poljoprivrednih dobara koji se nalaze u blizini gradova.

1.2. Uklanjanja šteta koje nastaju uništavanjem i onečišćenjem hrane

1.3. Kontaminacije stambenih i gospodarskih objekata pod sanitarnim nadzorom koje uzrokuju mikroorganizmi, štetni člankonošci (arthropoda) i štetni glodavci

2. OBVEZNA PREVENTIVNA DEZINFEKCIJA, DEZINSEKCIJA I DERATIZACIJA KAO POSEBNA MJERA

Obvezna preventivna DDD kao posebna mjera provodi se na osnovi epidemioloških indikacija koje utvrđuje specijalist epidemiolog Zavoda koji o tome obavještava nadležnog sanitarnog inspektora ili na osnovi obavljenog sanitarnog nadzora nadležnog sanitarnog inspektora. Provođenje obveznih preventivnih DDD kao posebnih mjera **naređuje nadležni sanitarni inspektor.**

Obvezna preventivna DDD kao posebna mjera provodi se radi:

2.1. Suzbijanja širenja zaraznih bolesti u objektima koji podliježu sanitarnom nadzoru

2.2. Suzbijanja širenja zaraznih bolesti u prometnim sredstvima i sl. te

2.3. Suzbijanja širenja zaraznih bolesti u skladištima hrane.

DEZINFEKCIJA

Preventivnom i obveznom preventivnom dezinfekcijom (u daljnjem tekstu: dezinfekcija) se u smislu ovog Programa smatra sustavna i kontinuirana primjena mehaničkih, fizikalnih i kemijskih metoda i sredstava, samostalno ili kombinirano, radi uništavanja mikroorganizama uzročnika zaraznih bolesti, kao i smanjivanja ukupnog broja svih ostalih prisutnih mikroorganizama (saprofita) na propisani dozvoljeni maksimum.

Mediji na kojima se ista provodi su uređaji, vozila, oprema, pribor, radne i druge površine, predmeti, materijali i površine tijela uposlenih osoba.

Preventivna dezinfekcija kao posebna mjera podrazumijeva mehaničke, fizikalne ili kemijske mjere koje se provode u svim objektima javne namjene koji podliježu sanitarnom nadzoru. **Preventivna dezinfekcija** kao posebna mjera provodi se uvijek prije prve uporabe objekta javne namjene ili nakon dužeg nekorištenja, a prije ponovne uporabe.

Obvezna preventivna dezinfekcija kao posebna mjera podrazumijeva mehaničke, fizikalne ili kemijske mjere koje se provode na površinama, u prostorima ili objektima koji podliježu sanitarnom nadzoru.

Vrsta mjere radi ostvarivanja cilja:

- preventivna dezinfekcija radi sprečavanja pojave zaraznih bolesti
- u slučaju pojave zaraznih bolesti kao obvezna preventivna dezinfekcija.

Cilj uništavanja patogenih organizama je sprečavanje pojave ili suzbijanje zaraznih bolesti koje uzrokuju patogeni mikroorganizmi, a provodi se uvijek i na svim mjestima gdje postoji rizik od prenošenja istih, tj.:

- ako nastaju uvjeti ili se povećava rizik prenošenja zaraznih bolesti na osnovi epidemioloških indikacija
- ako su u sanitarnom nadzoru određene nepravilnosti u održavanju površina, prostora ili objekata koje pogoduju razvoju mikroorganizama
- tijekom elementarnih nepogoda
- tijekom izljeva kanalizacije
- tijekom prolijevanja ili rasapa infektivnog materijala
- tijekom zbrinjavanja infektivnog otpada
- tijekom masovnih skupova i sl.

Objekti javne namjene pod sanitarnim nadzorom u kojima je provedena obvezna preventivna dezinfekcija kao posebna mjera mogu se ponovno upotrebljavati nakon izdane potvrde o mikrobiološkoj čistoći koju izdaje ovlaštena ustanova.

Epidemiološki značaj patogenih mikroorganizama

Mikroorganizmi (uključujući bakterije, viruse, gljivice, parazite itd.), uzrokuju vrlo široki spektar bolesti od kojih se mnoge mogu spriječiti i/ili suzbiti prekidanjem lanca prijenosa,

odnosno dezinfekcijom izvora zaraze ili objekta/medija prijenosa.

Preventivne mjere koje se provode radi smanjenja rizika od pojave legionarske bolesti u hotelsko – ugostiteljskim objektima te svim drugim objektima od javne namjene provode se sukladno naputcima Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo.

Dezinfekcija će se na području Požeško-slavonske županije provoditi u objektima i prostorima kako slijedi:

- objektima za javnu vodoopskrbu pučanstva
- objektima za proizvodnju i promet namirnica i predmeta opće uporabe, sirovinama za njihovu proizvodnju, te prijevoznim sredstvima namijenjenim za njihov prijevoz (proizvodni pogoni, ugostiteljski objekti, restorani društvene prehrane, kuhinje posebnih institucija, trgovački objekti, hladnjače i drugi)
- objektima odnosno prostorima za uklanjanje otpadnih voda i drugih otpadnih tvari
- sajmovima, tržnicama, veletržnicama i ribarnicama
- objektima namijenjenim za smještaj i boravak većeg broja ljudi (hotelski i ostali turistički objekti za smještaj, učenički i studentski domovi, prihvatilišta, radničke nastambe, socijalne ustanove i ostali smještajni objekti)
- objektima odgojno - obrazovnih ustanova (ustanove predškolske skrbi, škole, te viša i visoka učilišta)
- objektima zdravstva (klinički bolnički centri, klinike, poliklinike, specijalne bolnice i lječilišta, zavodi, domovi zdravlja, ustanove hitne medicinske pomoći, stomatološke ordinacije i ljekarne)
- objektima za pružanje medicinskih i higijenskih usluga pučanstvu (kiropraktičke ambulante, centri za masažu, pedikerski, kozmetički, frizerski i brijački saloni, solariji, javna kupatila, javni sanitarni čvorovi i drugi)
- objektima za sport i rekreaciju (sportske dvorane, stadioni, automotodrom, bazeni za kupanje i rekreaciju, plaže, trim staze, fitnes centri i slično)

- objektima i sredstvima javnog prijevoza putnika (autobusni kolodvori s pripadajućim voznim parkovima, željeznički kolodvori i vlakovi, putnički brodovi i zrakoplovne luke)
- mjestima za javna kulturna okupljanja (kina, kazališta, galerije, gradske čitaonice, plesne dvorane, disco klubovi, cirkusi, prostori za "pučke fešte" i slično)
- mjestima za religijska okupljanja (crkveni objekti i svetišta)
- mrtvačnicama na grobljima
- vozilima, opremi, priboru i uređajima za sakupljanje i prijevoz krutog i tekućeg otpada
- prostorima za sakupljanje otpadaka u stambenim zgradama, tunelima za odlaganje smeća te ostalim zajedničkim dijelovima stambenih zgrada

Dezinfekciju javnih površina (trgovi i slično), prema potrebi, nakon održavanja "pučkih fešti"

(gospodarski sajmovi i slično) provodi ovlaštena pravna ili fizička osoba za provođenje obvezne preventivne dezinfekcije, dezinsekcije i deratizacije koja ispunjava uvjete iz Pravilnika o uvjetima kojima moraju udovoljavati pravne i fizičke osobe koje obavljaju djelatnost obvezne preventivne dezinfekcije, dezinsekcije i deratizacije kao mjere za sprečavanje i suzbijanje zaraznih bolesti pučanstva (NN 35/07) i ima odobrenje od Ministarstva zdravstva Republike Hrvatske (u daljnjem tekstu: ovlaštene izvođači). Za dezinfekciju smiju se koristiti sredstva koja se nalaze u Registru biocidnih pripravaka (objavljen na web stranici Ministarstva zdravstva) odnosno da su navedeni u važećem Popisu biocidnih pripravaka koji je objavljen u Narodnim novinama, tj. da imaju Rješenje Ministarstva zdravstva.

DEZINSEKCIJA

Preventivna i obvezna preventivna dezinsekcija je skup različitih mjera koje se poduzimaju s ciljem smanjenja populacije najmanje do praga štetnosti, zaustavljaju rast i razmnožavanje ili potpuno uništenje nazočne populacije štetnih člankonožaca (Arthropoda) koji prenose uzročnike zaraznih bolesti, parazitiraju na tijelu čovjeka, uzrokuju alergijske reakcije, imaju toksično djelovanje ili su uznemirivači ili skladišni štetnici na hrani.

Dezinsekcija podrazumijeva i način sprečavanja ulaženja i zadržavanja štetnih člankonožaca na površine, u prostor ili objekt.

Ista se provodi primjenom fizikalnih, kemijskih ili bioloških metoda i sredstava koja su ekološki najprihvatljivija, te na način da se ne dovodi u opasnost zdravlje ljudi ni životinja, kao ni korisnih insekata.

Dezinsekcija će se provoditi na području Požeško-slavonske županije u objektima, prostorima i uređajima kako slijedi:

- objektima za javnu vodoopskrbu pučanstva
- objektima za proizvodnju i promet namirnica (proizvodni pogoni, ugostiteljski objekti, restorani društvene prehrane, kuhinje posebnih institucija, trgovački objekti i ostali)
- objektima namijenjenim za smještaj i boravak većeg broja ljudi (hotelski i ostali turistički objekti za smještaj, učenički i studentski domovi, prihvatilišta, radničke nastambe, socijalne ustanove i ostali smještajni objekti)
- objektima zdravstva (klinički bolnički centri, klinike, poliklinike, specijalne bolnice i lječilišta, zavodi, domovi zdravlja, ustanove hitne medicinske pomoći, stomatološke ordinacije i ljekarne)
- objektima za pružanje medicinskih i higijenskih usluga pučanstvu (kiropraktičke ambulante, centri za masažu, pedikerski, kozmetički, frizerski i brijajčki saloni, solariji, javna kupatila, javni sanitarni čvorovi i drugi)
- objektima odgojno - obrazovnih ustanova (ustanove predškolske skrbi, škole, te viša i visoka učilišta)
- prostorima stambenih i poslovnih zgrada s pripadajućim vanjskim okolišem (zajedničke prostorije kao što su podrumi, drvarnice, prostori za odlaganje smeća, tuneli za odlaganje smeća, tavanima, prostorijama za sušenje rublja, stubištima i ostalim zajedničkim prostorima zgrada)
- objektima i sredstvima javnog prijevoza putnika (autobusni kolodvori s pripadajućim voznim parkovima, željeznički kolodvori, vlakovi, putnički brodovi i zrakoplovne luke)
- mjestima za javno kulturna okupljanja (kina, kazališta, galerije, gradske čitaonice, plesne dvorane, sportske dvorane, disco klubovi, cirkusi, prostorima za "pučke fešte" i slično)
- sajmovima, tržnicama, veletržnicama i ribarnicama
- mjestima za religijska okupljanja (crkveni objekti i svetišta)
- parkovima, grobljima i drugim gradskim zelenim površinama, rekreacijskim zonama i površinama sa vodama stajaćicama
- kanalizacijskim sustavima, objektima i prostorima za uklanjanje otpadnih voda i drugih otpadnih tvari kolektorima i energetske kanalima i zdencima (telefonskim, elektrovodima i toplovodima)
- ostalim objektima od javnozdravstvene važnosti

Preventivna dezinsekcija kao posebna mjera podrazumijeva mehaničke, fizikalne,

biološke ili kemijske mjere koje se provode s ciljem:

- sprečavanja zadržavanja i razmnožavanja štetnih člankonožaca (Arthropoda)
- smanjenja populacije štetnih člankonožaca (Arthropoda) te
- održavanje populacije štetnih člankonožaca (Arthropoda) na biološki prihvatljivom minimumu radi osiguranja kvalitetnih higijenskih i sanitarno – tehničkih uvjeta.

Obvezna preventivna dezinsekcija kao posebna mjera podrazumijeva mehaničke, fizikalne, biološke ili kemijske mjere.

Obvezna preventivna dezinsekcija kao posebna mjera provodi se na površinama, u prostorima ili objektima koji podliježu sanitarnom nadzoru, a poduzimaju se u izvanrednim situacijama:

- ako postoji povećan rizik prenošenja zaraznih bolesti koje prenose štetni člankonošci (Arthropoda) temeljem epidemioloških indikacija
- ako populacija štetnih člankonožaca (Arthropoda) pređe prag štetnosti
- ako se odredi šteta na zalihama hrane nastala djelovanjem štetnih člankonožaca (Arthropoda)
- ako su u sanitarnom nadzoru uočene nepravilnosti u održavanju objekata koje pogoduju razvoju štetnih člankonožaca (Arthropoda)
- tijekom elementarnih nepogoda i
- tijekom masovnih skupova, sportskih i ostalih manifestacija.

Dezinsekcija se provodi primjenom mehaničkih, fizikalnih, bioloških i kemijskih mjera i sredstava koja su ekološki najprihvatljivija, te na način da se ne dovodi u opasnost zdravlje ljudi ni životinja, kao ni korisnih člankonožaca.

1. Mehaničke mjere dezinfekcije podrazumijevaju čišćenje prostorija, pravodobno uklanjanje otpada i ostalog materijala pogodnog za razvoj štetnih člankonožaca, preslagivanje zaliha, prevrtanje i isušivanje staništa, ugradnju prepreka (mreže), uporabu lovki i ljepljivih traka s ili bez atraktanata.

2. Fizikalne mjere dezinfekcije podrazumijevaju postupke regulacije mikroklimе, uporabu topline ili hladnoće te svjetlosti s ciljem smanjenja nazočne populacije, zaustavljanja rasta i razmnožavanja ili potpunog uništenja štetnih člankonožaca (Arthropoda).

3. Biološke mjere dezinfekcije podrazumijevaju uporabu kralješnjaka uz dozvolu mjerodavnog ministarstva i raznih sojeva mikroorganizama koji djeluju selektivno na ciljane vrste štetnih člankonožaca ili njihove razvojne oblike, a da pritom ne oštećuju ili ugrožavaju ostale vrste i okoliš.

4. Kemijske mjere dezinfekcije podrazumijevaju uporabu pesticida s ciljem smanjenja ukupnog broja, zaustavljanja rasta i razmnožavanja ili potpunog uništenja nazočne populacije štetnih člankonožaca i njihovih razvojnih oblika.

Kemijske mjere dezinfekcije na površinama, u prostoru ili objektu provode se kada je unatoč poduzetim preventivnim mjerama, odnosno primijenjenim mehaničkim mjerama, došlo do pojave ili nekontroliranog razmnožavanja štetnih člankonožaca.

Izbor i vrsta formulacije insekticida, način primjene, rokovi provedbe i mjere opreza ovise o vrsti štetnog člankonožaca koji se suzbija, biološkim i etiološkim svojstvima člankonožaca, stupnju, proširenosti i mjestu infestacije te o svojstvima i namjeni površine, prostora ili objekta.

Insekti od javno-zdravstvenog značaja

1. Prijenosnici zaraznih bolesti:

- KOMARCI - prijenosnici malarije, ARBO virusnih infekcija kao npr. žute groznice, Denga virusa, Chikungunye, West Nile virusa, Zika virusa i dr. te filarijaze.“
- MUHE - *Epidemiološki značaj*: mehanički prijenosnici salmoneloza, šigelozna, enterovirusa, hepatitisa A, jajašaca crijevnih parazita.
- NEVIDI - *Epidemiološki značaj*: prijenosnici “papatači groznice” te kožne i visceralne lišmanijaze
- BUHE - *Epidemiološki značaj*: prijenosnici ruralne i urbane kuge, murinog pjegavca, tularemije, alergijskog dermatitisa ljudi (i životinja)
- KRPELJI - *Epidemiološki značaj*: prijenosnici krpeljnog meningo-encefalitisa, Q-groznice, Lyme borelioze, murinog pjegavca, tularemije, antraxa, hemoragijske groznice.

2. Mehanički prijenosnici mikroorganizama i uzročnici alergijskih reakcija:

- ŽOHARI - *Epidemiološki značaj*: mehanički prijenosnici gastrointestinalnih infekcija, dizenterije, trbušnog tifusa i drugih zaraznih bolesti. Njihova prisutnost u prostorima u kojima se priprema ili čuva hrana omogućuje im kontakt s vehikulumom kojim infektivne agense mogu prenijeti čovjeku.

Žohari također mogu svojim fecesom kontaminirati različite vrste hrane brojnim vrstama bakterija, virusa i parazita.

- **MRAVI** - *Epidemiološki značaj*: mehanički prijenosnici niza patogenih bakterija, posebice u bolnicama – faraonski mrav. Ostale vrste nisu epidemiološki značajne.
- **STJENICE** - *Epidemiološki značaj*: nemaju značaj u prijenosu bolesti, ali svojim ubodom izazivaju snažne alergijske reakcije na tijelu napadnutih osoba.

Načini i učestalost suzbijanja insekata od javno-zdravstvenog značaja

Rokove, dinamiku i način provedbe (izbor, vrsta i oblik formulacije biocidnih pripravaka) dezinfekcije kao posebne mjere za člankonošce (Arthropoda) propisane su Programom mjera. Isti su propisani na osnovu:

- prethodnih izvoda stručnog nadzora Zavoda na površinama, prostorima i u objektima pod sanitarnim nadzorom
- utvrđivanja vrsta štetnih člankonošca (Arthropoda) te bioloških i etoloških karakteristika
- stupnja, proširenosti i mjesta infestacije štetnim člankonošcima (Arthropoda)
- uvida o svojstvima i namjeni objekta pod sanitarnim nadzorom.

PRIJENOSNICI ZARAZNIH BOLESTI

KOMARCI I NEVIDI

Učinkovito suzbijanje komaraca je višegodišnji organizirani neprekidni program suzbijanja, koji u sebi sadržava radnje uzorkovanja i prosudbe brojnosti populacije komaraca te na osnovu znanstveno utvrđenih uobičajenih spoznaja i njihovo suzbijanje.

U Hrvatskoj je prisutno pedesetak vrsta komaraca od kojih su najvažnije *Anopheles*, *Aedes* i *Culex*, a njihova je zastupljenost različita ovisno o geografskom području, klimatskim, ekobiološkim i drugim uvjetima.

Cilj suzbijanja komaraca i njihovih razvojnih oblika jest radi sprečavanja pojave zaraznih bolesti pučanstva; smanjenja uzrokovanja kožnih problema, urtika, eritema, alergijskih promjena nastalih ubodima komaraca i sekundarnih infekcija zbog oštećenja kože nastalog češanjem i grebenjem te uzrokovanja smetnji pri normalnom odvijanju svakodnevnih aktivnosti domicilnog pučanstva i turista.

Trenutno stanje i prioriteti

Prvi nalaz (*Aedes japonicus* i *Aedes albopictus*) u Požeško-slavonskoj županiji evidentiran je u lipnju i srpnju 2018. godine. Nastavkom monitoringa invazivnih vrsta komaraca u 2019. godini ponovno je potvrđena prisutnost ***Aedes albopictus* na 12 makrolokacije te *Aedes japonicus* na 10 makrolokacije Požeško-slavonske županije. U 2020. godini potvrđena prisutnost *Aedes albopictus* na 16 makrolokacije te *Aedes japonicus* na 8 makrolokacija.**

Saznanja o pojavi autohtonih slučajeva oboljelih od groznice Zapadnog Nila, te importiranih od Chikungunye i Zika virusne infekcije u Republici Hrvatskoj daju dodatnu dimenziju u važnosti držanja populacije komaraca na razini koja s epidemiološkog stajališta, u slučaju pojave uzročnika, neće omogućiti širenje zarazne bolesti u velikim razmjerima. Stoga je od izuzetne je važnosti provoditi cjeloviti program suzbijanja i komaraca iz roda *Aedes* i *Culex* na području Republike Hrvatske kako bi se spriječila pojava i širenje zaraznih bolesti pučanstva koje prenose komarci.

U skoroj budućnosti i na području Požeško-slavonske županije mogla bi se očekivati veća rasprostranjenost, od nedavno u Republici Hrvatskoj registrirane prisutne vrste komaraca (*Aedes japonicus*). Također postoji i mogućnost pojave i širenje drugih novih invazivnih vrsta komaraca (npr. *Aedes aegypti*, *Aedes koreicus* itd.) koji prenose zarazne bolesti.

Sukladno smjernicama Europskog centra za prevenciju i nadzor bolesti (European Center for Disease Prevention and Control - ECDC), a radi praćenja vektora zaraznih bolesti Zavod za javno zdravstvo Požeško-slavonske županije dužan je na području svoje nadležnosti provoditi program kontinuiranog monitoringa, tj. istraživanja o prisutnosti, vrsti, brojnosti, širenju, zaraženosti vektora zaraznih bolesti te njihovom potencijalu prijenosa patogena u svrhu procjene rizika kako bi se na vrijeme procijenio rizik mogućih epidemija te poduzele aktivnosti za učinkovitu prevenciju, pravovremeno suzbijanje vektora zaraznih bolesti te evaluaciju provedenih mjera.

Nositelj nacionalnog programa, tj. sustava praćenja invazivnih vrsta komaraca za područje Republike Hrvatske je Hrvatski zavod za javno zdravstvo koji je zadužen za kontinuirano prikupljanje cjelovitih podataka o zastupljenosti vrsta komaraca na području Republike Hrvatske, izrade karte rasprostranjenosti žarišta, jedinstvene nacionalne baze podataka i procjene rizika za vektorske zarazne bolesti.

Godišnji protokol za provedbu nacionalnog programa izrađuje Hrvatski zavod za javno zdravstvo sukladno Smjernicama za nadzor i praćenje invazivnih vrsta komaraca u Europi te prema najnovijim znanstvenim spoznajama istraživača. Hrvatski zavod za javno zdravstvo dužan je najkasnije do 31. siječnja tekuće godine dostaviti Protokol na postupanje županijskim zavodima za javno zdravstvo. Protokolom detaljno se definiraju materijali i metode rada te način i dinamika dostave izvještaja županijskih zavoda za javno zdravstvo. Ovim protokolom se definira i popis entomoloških centara specijaliziranih za određivanje vrste komaraca i popis specijaliziranih laboratorijskih centara koji mogu izraditi analizu prisustva virusa u komarcima.

Požeško-slavonska županija obvezna je omogućiti provođenje ovog nacionalnog programa na području svoje nadležnosti, a s ciljem spriječavanja pojave i mogućeg širenja zaraznih bolesti koje prenose komarci.

Požeško-slavonska županija obvezna je pravovremeno osigurati financijska sredstva za provođenje nacionalnog programa, tj. sustava praćenja invazivnih vrsta komaraca.

Stoga je od izuzetne javnozdravstvene važnosti provoditi Program mjera organiziranog, sustavnog, planiranog, a prije svega pravovremenog suzbijanja komaraca, te organizirati praćenje pojave novih invazivnih vrsta komaraca.

Utvrđivanje područja infestacije s komarcem vrste *Aedes albopictus*

Područje infestacije vrstom *Aedes albopictus* određuje se kada su pronađene i krilatice (odrasli oblici), ličinke i jajašca komaraca. Prisutnost samo krilatica ostavlja mogućnost da su na neki način prešli granice ekološke niše – aktivno ili pasivno (let, prijevoz, vjetar), što upućuje na neko neposredno bliže žarište. Infestacija komarcima se utvrđuje trajnim nadzorom ciljanog (reprezentativnog) područja, tj. nalaženjem ličinki i krilatica, preciznim omeđivanjem i prepoznavanjem žarišta, utvrđivanjem jesu li komarci rasprostranjeni na tom području ili se nalaze razasuti diskontinuirano. Kako je pronalazak ličinkama komarca *Aedes albopictus* krajnje jednostavan postupak naspram traženju krilatica, traženje žarišta s ličinkama vrste komarca *Aedes albopictus* mora postati prioritarno.

Infestirana područja potrebno je zabilježiti u posebnim planovima ili zemljopisnim kartama, što pretpostavlja prvi i najvažniji preduvjet za organiziranu borbu protiv komarca vrste *Aedes albopictus*.

Ako je na infestiranom području prisutno bilo kakvo sabiralište voda (privremeno ili trajno), isto može postati mjestom ovipozicije komaraca i razvoja ličinki stoga se mora definirati kao »žarište«. Žarišta mogu biti potencijalna ili sigurna te stalna ili pokretna.

Dok *Culex* vrste komaraca prelete do 2 kilometra od primarnog žarišta, a *Anopheles* 3 do čak 16 km, vrsta komarca *Aedes albopictus* u načelu jedva da se udaljuje od svog primarnog žarišta (leti ne više od 100 m – 300 m), međutim tijekom jedne sezone može se uz vjetar udaljiti od primarnog žarišta još poneki kilometar. Odrasli oblici vole se uvući u unutrašnjost prijevoznih sredstava, čime uz poslovično odlaganje jaja na vlažnim predmetima znatno doprinose obilnoj rasprostranjenosti vrste *Aedes albopictus* u prostoru.

Za planiranje intervencije suzbijanja komaraca na nekom području mora se utvrditi infestacija komarcima

Obilježavanje infestiranog područja

Fazu nadzora bilježenja infestiranog područja provodi nadležni zavod za javno zdravstvo što zahtjeva posjedovanje detaljnih karata (npr. katastarske mape), a to značajno olakšava postojanje kompjuterskih programa s mogućnošću mapiranja.

Karte se programski organiziraju na način da su:

- općine i gradovi podijeljeni na dijelove,
- dijelovi na kvadrate,
- kvadrati na zone i sektore,
- zone i sektori na ulice.

Obilježavanje žarišta kartiranjem obuhvaća osim pozitivnog uzorkovanja unašanje u kartu svih potencijalnih stalnih i sigurnih žarišta prisutnih na području općine ili grada s registracijom prisutnosti odraslih oblika. U slučaju strogog obilježavanja žarišta potrebno je označiti jednu »tampon« zonu (oko 500 m izvan ovih žarišta) koja treba biti sigurno uključena u rutinsku operaciju nadzora i suzbijanja.

Popisivanje žarišta, povremeni nadzor, utvrđivanje razine stanja

Zatvorena staništa kontroliraju se u pravilnim vremenskim razmacima tijekom cijele godine jer su u njima stabilni uvjeti (temperatura, vlaga) koji pogoduju razvoju komaraca i nisu podložni meteorološkim promjenama.

Otvorena staništa i sva prethodno zabilježena sigurna žarišta potrebno je nadzirati u periodu aktivnosti komaraca (od ožujka do studenog) na način da se:

- a) prosuđuje učinkovitost poduzetih mjera i prati moguće raseljavanje komaraca prema susjednim područjima,
- b) prati prisutnost ličinaka nadzorom popisanih žarišta uz uzorkovanje ličinaka i kukuljica,
- c) prosuđuje vrijednost poduzetih higijensko-profilaktičkih mjera od strane pučanstva ili vlasnika prostora uz zabilješke o mogućim novootkrivenim žarištima,
- d) prisutnost krilatica mjeri se lovkama ili postupkom ovipozicije.

Nakon što nadležni zavod za javno zdravstvo utvrdi sva pojedinačna žarišta (ličinki, ali i krilatica) na nekom području općine ili grada i razvrsta ih u neku od grupa, ista se točno određuju radi detaljnog unosa u karte ili kompjuterski program što zahtijeva veoma precizne podatke o mjestu, tipu, prisutnosti vode, proizvodnom potencijalu, nadzoru i obradi što može raditi samo osoba koja dobro poznaje područje za koje se izrađuje Program mjera i Provedbeni plan i zna točno locirati žarište.

Zavod kontinuirano tijekom godine provodi organizirani monitoring na način da prikuplja podatke o prisustvu komaraca na nekom području. Metodom monitoringa odraslih komaraca izrađuje se baza podataka :

- o vrsti komaraca i njihovim leglima
- o trenutnoj brojnosti i sezonskoj dinamici uzimajući u obzir geografske karakteristike monitoriranog područja te ekološke faktore kao padaline, temperatura, vlažnost zraka itd.
- s evidentiranim i kartografski prikazanim leglima komaraca, kao i svih voda stajačica i retencija vode u kojima je moguć razvoj komaraca
- s procjenom potrebe za suzbijanjem
- o dojavama građana o prisustvu komaraca
- s ocjenom eventualnih zdravstvenih posljedica na pučanstvo.

Suzbijanje komaraca provodi se **na četiri razine**, vodeći stalnu brigu o očuvanju biološke raznolikosti područja:

1. Sanacijskim postupcima koji se temelje na sustavnom uklanjanju ili smanjivanju uvjeta za razvoj i razmnožavanje, sanacijskim postupcima otklanjanja ekoloških niša na području provedbe programa suzbijanja. U tom cilju sustavno se prati i bilježi katastar vidljivih i skrivenih voda – legla ličinačkih stadija (Upitnik o žarištu ličinki komaraca - *Obrazac 1.* i Praćenje legla komaraca - *Obrazac 2.* koji su sastavni dio ovoga Programa) pomoću različitih sanacijskih postupaka (zatrpavanja, povećanja protočnosti ustajalih voda, uklanjanjem zelenog obraštaja i krutog otpada pogodnog za nakupljanje vode, uklanjanje barijera u protočnosti nakapnog (oborinskog) sustava te uklanjanje svih drugih recipijenata oborinskih voda uključujući vaze na grobljima u području rasprostranjenosti vrste *Aedes albopictus* itd.).

2. Provođenjem zdravstvenog odgoja lokalnog stanovništva, od strane Zavoda, nastojati će se do maksimalne razine ukloniti sva moguća mjesta zadržavanja komaraca. Oblici provođenja edukacije što veće populacije lokalnog stanovništva o komarcima kao vektorima zaraznih bolesti provoditi će se distribucijom informativno – edukativnih letaka, putem medija (lokalnih TV postaja, radio postaja te lokalnih tiskovina) brošura te neposrednom komunikacijom na terenu, a sve s ciljem poticanja individualnog uklanjanjanja potencijalnih legla komaraca.

Zdravstveni odgoj lokalnog stanovništva obuhvaća:

- opis komarca s najvažnijim značajkama za prepoznavanje uz kratki opis biologije,
- značaj prisutnosti različitih vrsta komaraca na području Požeško-slavonske županije,
- problem prisustva i povijest unosa vrste *Aedes albopictus* u našu zemlju, kao i pojavu Dengue groznice i West Nile u Hrvatskoj bez nepotrebnog uznemiravanja ili širenja panike,
- educirati pučanstvo u individualne načine zaštite te kako stanovništvo može doprinjeti smanjenju populacije komaraca u svojem okolišu te poticati širenje takvih informacija »od susjeda do susjeda«,
- isticanje neophodnosti suradnje pučanstva sa Zavodom i izvođačem DDD mjera tijekom provođenja mjera suzbijanja komaraca, kao i obilježavanja novih područja infestacije

- davanje podataka o nositeljima suzbijanja komaraca (Požeško-slavonska županija, nadležni zavod, ovlaštenu DDD izvoditelj) kako bi pučanstvo bilo informirano kome može proslijediti informacije o pojačanoj pojavnosti komaraca kao i novim žarištima

3. Biološke mjere suzbijanja:

a) Postići učinkovito suzbijanje uvođenjem predatora ličinki komaraca, **ribice *Gambusia holbrooki*** u različite stalne vodene nakupine (lokve) gdje ne postoji autohtona zaštićena fauna s obzirom da ova vrsta šteti biološkoj raznolikosti te bi ju mogla ugroziti kao izraziti predator i omnivor. Za uvođenje ribice *Gambusia holbrooki* u različite stalne vodene nakupine (lokve) potrebno je prethodno ishoditi dopuštenje ministarstva nadležnog za poslove zaštite prirode.

b) **Primjenom biocidnih pripravaka na bazi *Bacillus thuringiensis var. israelensis*** u obliku tekućine, granula, prašiva ili sporo otpuštajućih briketa, ručnom primjenom ili postupcima prskanja ili granuliranja s vozila, čamaca, zrakoplova ili helikoptera, intenzitetom obradbe svaka tri tjedna u sezoni, bez ikakve štete za neciljane vrste u čistim ili obraslim vodama.

4. Kemijske mjere suzbijanja:

a) **Primjenom regulatora rasta** u obliku tekućine, granula ili sporo otpuštajućih briketa bez šteta za neciljane vrste u čistim vodama.

b) **Primjenom insekticidnih larvicida** u obliku močivih prašiva, tekućine, granula ili kompresa, za obradbu različitih vodenih nakupina i recipijenata (grebenske lokve, baruštine s trstacima, drenažni kanali, stajačice, irigacijski kanali, lagune, slaništa, močvarno tlo, poplavne livade, kamenice s vodom, protupožarni vodospremnici, kanalizacijski otvori, taložnice kanalizacijskog sustava te septične jame). Ovisno o tipu legla, njegovoj protočnosti, vrsti komaraca i larvicidu koji se primjenjuje, provoditi jednu do dvije larvicidne obrade mjesečno od trenutka pozitivnog nalaza utvrđenog monitoriranjem na stalnim, privremenim, prirodnim ili umjetnim vodenim nakupinama do nestanka ličinki ili vodenih nakupina.

Svaki vodospremnik ili stajaća voda s održivosti većom od sedam dana može predstavljati leglo larvalnih oblika komaraca. Sustavni larvicidni tretmani suzbijanja učinkoviti je su u smanjenju brojnosti populacija komaraca, ekološki prihvatljivi u smislu očuvanja biološke raznolikosti korisne faune kopna te ih u smislu zaštite čovjekovog okoliša treba prvenstveno koristiti tijekom sezone pojave komaraca.

c) **Adulticidna obradba** - Metoda izbora sukladno prosudbi epidemiološke službe Zavoda u slučajevima kao što su sustavna suzbijanja komaraca kao dopuna provedbenih larvicidnih postupaka. Provode se postupcima:

- rezidualnog prskanja (raspršivanja) zatvorenih prostora
- hladnog zamagljivanja sa zemlje pri čemu su ekološki najprihvatljiviji vodeni rastvori insekticida
- toplog zamagljivanja sa zemlje, za obradbu manjih ili većih ciljanih površina.

Toplo zamagljivanje većih razmjera treba isključivo provoditi izvan naseljenih mjesta, zaštićenih područja i nacionalnih parkova.

Adulticidni postupci provode se:

Po preporuci Zavoda, koja je donesena na temelju:

- utvrđene infestacije komarcima ili
- epidemioloških indikacija

Kada se donese odluka da je adulticidni postupak nužno provesti potrebno je:

- utvrditi točno područje koje se pokriva,
- podijeliti područje u zone,
- izraditi planove kretanja u zonama,
- utvrditi vrijeme aplikacije aerosola,
- izračunati potrebnu količinu insekticida (adulticida) za svaku utvrđenu zonu ovisno o površini te zone, a ne o cjelokupnoj površini nekog područja,
- utvrditi dinamiku pokrivanja zona.

Nemoguće je unaprijed točno odrediti dinamiku adulticidnih postupaka i to propisati Programom mjera i Provedbenim planom za područje općine ili grada u županiji jer se unaprijed ne može predvidjeti niti početak aktivnosti komaraca tijekom jedne sezone. Dinamika adulticidnih postupaka je ovisna o uspješnosti provedenih larvicidnih postupaka i hidrometeorološkim prilikama. Adulticidni tretmani se provode u vrijeme maksimalne brojnosti populacije na ograničenom području po potrebi

Kada se pristupi adulticidnom postupku za uspješno suzbijanje letećih oblika komaraca potrebno je u što kraćem roku obraditi sve površine na kojima će se provoditi njihovo suzbijanje, pa stoga akcija suzbijanja letećih oblika komaraca ne smije trajati dulje od 3 do 4 uzastopna radna dana. Dodatna prednost kraćeg vremena provođenja adulticidnog postupka je i kraći negativan utjecaj na izložene ljude i okoliš, budući da aerosol koji sadrži opasne kemikalije može kod osjetljivih ljudi uzrokovati respiratorne smetnje. Optimalno vrijeme za provedbu adulticidnih postupaka je cca 1 do 2 sata u zoru i cca 1 do 2 sata u sumrak, kad su najslabija strujanja zraka, tj. pri vjetru ispod 4 km/sat (komarci su aktivni samo u uvjetima bez vjetera pa je svaki adulticidni tretman na otvorenom prostoru kod jačeg vjetera neučinkovit), pri relativnoj vlažnosti zraka i temperaturama koje su u trenutku adulticidnog tretmana više od 15 °C (pri nižim temperaturama zraka aktivnost komaraca vrlo mala ili je nema). U skladu s navedenim, računa se da se tijekom dana aktivnosti na suzbijanju letećih oblika komaraca mogu provoditi u ukupnom vremenu od cca 2 do 4 sata. Sukladno rezultatima provedenog monitoringa nadležni zavod određuje područje tretmana, vrijeme provođenja tretmana ovisno o aktivnosti dominantnih vrsta komaraca i to isključivo nakon provedenog larvicidnog tretmana kako se adulticidni tretman ne bi provodio dok još ima aktivnih legla. Npr. prema sljedećem okvirnom primjeru ako nadležni zavod utvrdi da je područje koje se mora tretirati npr. površina veličine cca 1.200 ha s npr. uređajem za hladno zamagljivanje ULV postupkom s vozila u pokretu kapaciteta rezervoara minimalno 50 litara, preporučena brzina kretanja vozila za postizanje najboljeg učinka prilikom ULV aplikacije insekticida je 20 km/h (20.000 m/h), u proходу se pokriva cca 50 m sa svake strane ulice kojom vozilo prolazi (ukupno 100m širok pojas), što znači da se za sat vremena jednim uređajem za hladnu ULV aplikaciju i jednim vozilom može obraditi do 200 ha površine, odnosno za 2 sata rada do 400 ha tijekom jedne akcije, dakle s tri uređaja na tri vozila za 2 sata rada do 1.200 ha. Visina i gustoća vegetacije, zgrade i druge prepreke onemogućavaju širenje aerosola tako da veća visina i gustoća vegetacije i drugih prepreka umanjuje efektivnu širinu prolaza (pravilo - 50%-tno umanjeње širine prolaza). Prilikom određivanja površine za adulticidni tretman i količine utroška insekticida potrebno je uzeti u obzir činjenicu da je izgrađenost u dijelovima naselja (stambene zgrade i drugi objekti u naselju) do 60% površine. Ukoliko je brzina vozila 15 km/h (15.000 m/h) okvirni izračun površne tretiranja se umanjuje za 1/4. Postupak se ne smije obavljati nasuprot vjetru jer se neće postići željeni učinak adulticidnog postupka i kako izvoditelj ne bi bio izložen štetnom aerosolu. Stavke iz ovog okvirnog primjera zavod prilagođava ovisno o učestalosti prepreka na putu kretanja vozila, uputama proizvođača za uporabu insekticida i te uputama proizvođača uređaja za aplikaciju insekticida.

Adulticidne tretmane dnevno aktivne vrste komarca *Aedes albopictus* potrebno je usmjeriti na ograničeno područje u kojem ova vrsta boravi (npr. nedostupna područja niske guste vegetacije u neposrednoj blizini

legla) u vrijeme najveće aktivnosti (jutarnjim i popodnevnim satima) uporabom prijenosnih (ručnih ili leđnih) uređaja za toplo zamagljivanje kapaciteta rezervoara minimalno 5 litara.

Završne sezonske adulticidne akcije su od velike su važnosti jer o njima neposredno ovisi broj komaraca koji ide u prezimljavanje, odnosno broj komaraca koji će biti pokretač populacije u slijedećoj godini.

Pučanstvo unaprijed obavijestiti o planiranoj provedbi, vrsti biocidnog pripravka koji će se primjeniti, vremenu, cilju te mogućim rizicima za kategorije osjetljivih ili bolesnih stanovnika, te također o tome obavijestiti pčelare radi pravovremene zaštite za pčele.

Primjene sezonskih jednokratnih adulticidnih obradba protiv komaraca imaju veoma niski učinak u odnosu na uloženi novac te se ne mogu smatrati ekonomski opravdanim, posebice što obradbe pogađaju samo vrh brijega adultne populacije, ostavljajući očuvanim stadije ličinaka u svim dostupnim vodenim recipijentima. Insekticidni aerosol djeluje samo na komarce koji lete i ne dopire do onih koji odmaraju ispod lišća na raslinju. Neke vrste komaraca kao što su vrste roda *Culex* legu se kontinuirano pa stoga jednokratno suzbijanje krilatica ima kratkotrajni učinak te ga stalno treba ponavljati, a trajniji rezultati u pravilu izostaju.

Adulticidni postupci predstavljaju znatnu opasnost za sve neciljane vrste noćnih kukaca, a posredno za njihove predatore na području adulticidnog postupaka ili na širem području gdje strujom vjetera mogu biti preneseni toksični aerosoli, što obzirom na neznatnu učinkovitost, a široki spektar djelovanja predstavlja znatnu ekološku štetu. Treba uvijek naglašavati da su svi adulticidni postupci neselektivni postupci koji ugrožavaju zdravlje osjetljivih skupina ljudi, uzrokuju štete u okolišu uključujući i vodene i kopnene životinje, uništavaju sve trenutačno prisutne vrste insekata te stoga bitno narušavaju biološku ravnotežu opterećujući okoliš štetnim tvarima, dok dugotrajnom primjenom dovode do ugroze biodiverziteta.

Ukoliko integrirane mjere uporabom nekemijskih sredstava nisu dovele do smanjenja populacije na biološki minimum, insekticidi /larvicidi se koriste sukladno sljedećim normativima:

Larvicidni tretmani		
Način aplikacije larvicida / insekticida	iz aviona (ili helikoptera) ili bespilotnih letjelica (dron)	ručna aplikacija
Formulacija larvicida / insekticida	tekući koncentrat, ledene granule tablete	tablete, tekući koncentrat, prašivo i granule
Količina larvicida / insekticida te omjer razrjeđenja	uputa proizvođača	uputa proizvođača i ovisno o organskom opterećenju
Površina tretiranja	uputa proizvođača	uputa proizvođača
Dinamika	svaka 3-4 tjedna	svaka 3-4 tjedna
Adulticidni tretmani (suzbijanje odraslih jedinki)		
Način aplikacije larvicida / insekticida	hladni ULV	topli ULV*

Formulacija larvicida / insekticida	tekući koncentrat	tekući koncentrat
Količina larvicida / insekticida te omjer razrjeđenja	1:9 (otapalo voda), tj. sukladno preporuci proizvođača insekticida	1:9 (otapalo ** isključivo mineralno ulje ili neko drugo ekološki prihvatljivo otapalo), tj. sukladno preporuci proizvođača insekticida
Površina tretiranja	0,5 – 1 lit. /1 ha	0,5 – 1 lit. /1 ha
Brzina vjetra – dopuštena gornja granica	cca. 4 km/h	4 km/h
Brzina kretanja vozila	10 - 20 km/h, tj. ovisno o preporuci proizvođača uređaja za ULV	10 - 20 km/h, tj. ovisno o preporuci proizvođača uređaja za ULV
Pokrivenost u prohodu	cca. 50 m sa svake strane ulice kojom vozilo prolazi (ukupno 100 m širok pojas), tj. sukladno preporuci proizvođača	cca. 50 m sa svake strane ulice kojom vozilo prolazi (ukupno 100 m širok pojas), tj. sukladno preporuci proizvođača
Radni sati	1 h (ili max. 2) u zoru i 1 h (ili max. 2 h) u sumrak	1 h (ili max. 2) u zoru i 1 h (ili max. 2 h) u sumrak
Kapacitet rezervoara	min. 50 lit.	min. 50 lit.
Obrađena površina s 1 vozilom – ekipa od 2 izvoditelja	50-200 ha površine / 1 h	50-200 ha površine / 1 h
Umanjenje efektivne širine prolaza radi gustoće vegetacije te dr. prepreka	do 50%	-
Dinamika	1 tretman ne smije trajati dulje od 3 do 4 uzastopna radna dana	1 tretman ne smije trajati dulje od 3 do 4 uzastopna radna dana

*U slučaju avio tretmana sukladno Pravilniku o načinu provedbe obvezatne dezinfekcije, dezinskcije i deratizacije (Narodne novine br. 35/07, 76/12) te ovisno o uputama proizvođača insekticida/larvicida.

** Zabranjuje se uporaba nafte ili lož ulja kao otapala!

Suzbijanje nevida (flebotoma, papatača) provodi se:

- samo u slučaju pojave zarazne bolesti kao obvezatna preventivna dezinskcija kao posebna mjera na području općina i gradova.
- jednokratno u dozama i na način kako predlaže proizvođač insekticida

Potrebno je ostvariti suradnju s veterinarskom službom zbog pregleda pasa ili lovačkom organizacijom radi suzbijanja čagljeva (divlji psi) kao rezervoara kala azar.

U slučajevima šire pojavnosti oboljenja koje oni prenose (kožna i viscelarna lišmanioza, papatači groznica), a obzirom na mali polumjer kretanja ovih vrsta, potrebno je rezidualnim prskanjem obraditi oko deset metara od nastambi, posvećujući pažnju tamnim, hladnijim prostorima, rupama, poluspiljama, pukotinama, štalama ili peradarnicima u kojima nevide obitavaju.

MUHE

Cilj suzbijanja muha je sprečavanje prijenosa mikroorganizama i zaraznih bolesti pučanstva te sprečavanje uznemiravanja pučanstva tijekom obavljanja svakodnevnih aktivnosti. Svojim ubodom ispod kože neke vrste muha mogu inokulirati uzročnike antraksa i tularemije te uzročnike gnojenja. Pojava muha predstavlja biološki pokazatelj niskog higijenskog standarda u društvu.

Suzbijanje muha u svim objektima javne namjene koji podliježu sanitarnom nadzoru gdje se priprema hrana za krajnjeg korisnika ili u objektima gdje je potreban visok nivo higijene (npr. bolnice) provodi se kao preventivna dezinfekcija kao posebna mjera sukladno Programu mjera. U slučaju pojave zaraznih bolesti za koju se utvrdilo da su je uzrokovale muhe kao prijenosnici zaraznih bolesti provodi se obvezna preventivna dezinfekcija kao posebna mjera.

Učinkovito suzbijanje muha je sustavni organizirani višegodišnji program koji u sebi sadržava utvrđivanje izvorišta, uzorkovanje, prosudbe brojnosti i pravca kretanja (migracija) te sukladno stečenim spoznajama određivanje metoda borbe.

Suzbijanje se provodi na više načina:

1. Sanitacija okoliša

2. Suzbijanje muha insekticidima:

- Suzbijanje ličinaka
- Obrada uzgojnih mjesta larvicidima

3. Suzbijanje odraslih oblika

- Obradba počivališta muha rezidualnim insekticidima
- Unašanje toksičnih tvari na počivališta muha
- Privlačenje muha pomoću atraktivnih hranjivih otrovnih mamaca
- Obrada zatvorenih i otvorenih prostora
- Postupci kod rojenja muha

Dinamika suzbijanja muha:

- premazivanje površina na kojima se zadržavaju odrasle muhe svakih 6 do 8 tjedana ovisno o rezultatima uspješnosti provedene mjere u dozama i na način kako predlaže proizvođač insekticida
- izlaganje ljepljivih traka ili lovki na način kako predlaže proizvođač

- izlaganje granula neposredno na ciljanoj površini uz povremeno vlaženje ili potpuno močenje na način kako predlaže proizvođač larvicida
- korištenje UV muholovki na mjestima gdje nije dozvoljena uporaba kemijskih sredstava
- dnevna i noćna počivališta muha u zatvorenim prostorima svakih 6 do 8 tjedna ovisno o rezidualnosti insekticida u dozama i na način kako predlaže proizvođač insekticida
- deponiji otpada – gnojnice svakih 14 dana u dozama i na način kako predlaže proizvođač larvicida, tj. prskanje otopinom insekticida svakih 4 do 6 tjedana na način kako predlaže proizvođač insekticida

Kod rojenja muha vrsta *Sepsis* sp. ili *Drosophila* sp. u pojedinim godinama, ako to predstavlja uznemirujući problem za pučanstvo, potrebno je primijeniti ograničene postupke hladnog zamagljivanja, ciljano usmjerene na prostore pojavnosti populacije, uglavnom jednokratno. Ovi postupci izvode se na otvorenome i danju moraju biti strogo ograničena mjesta zaraženosti, jer predstavljaju opasne radnje za pučanstvo i korisne insekte. Stoga u smislu očuvanja biološke raznolikosti odluku o primjeni ovih postupaka i za ove vrste muha trebaju donijeti epidemiološka služba nadležnog zavoda za javno zdravstvo nakon stručnog izvida i prosudbe te kada su iscrpljene sve druge mogućnosti njihova suzbijanja.

BUHE

Iako su buhe prvenstveno ektoparaziti životinja, cilj suzbijanja buha kao javnozdravstvenih štetnika je u činjenici da sve više pučanstva živi u zajednici s kućnim ljubimcima pa tako buhe osim kućnih ljubimaca povremeno ili stalno napadaju i njihove vlasnike. Svojim ubodima buhe kod čovjeka izazivaju neugodu, svrbež i promjene na koži uz mogućnost sekundarnih infekcija te mogu prenositi različite uzročnike bolesti.

Dinamika suzbijanja buha je jednokratna, a ponekad je potrebno višekratno ponoviti postupke dezinfekcije do istrebljenja u dozama i na način kako predlaže proizvođač insekticida.

Ako se na osnovi epidemioloških indikacija koje utvrđuje specijalist epidemiolog Zavoda za javno zdravstvo županija ili na osnovi obavljenog sanitarnog nadzora nadležnog sanitarnog inspektora utvrdi pojavnost buha kao javnozdravstveni problem ili uznemirivanje osoba doseže znakovite razmjere, tada se suzbijanje buha provodi kao **obvezna preventivna dezinfekcija** kao posebna mjera.

Preventivna dezinfekcija provodi se na deponijima otpada i gnojnicama te drugim javnim površinama na kojima je epidemiološkim izvidom utvrđena pojačana infestacija.

Obradu životinja i prostora u kojima se zadržavaju životinje provodi veterinarska služba.

KRPELJI

Cilj suzbijanja krpelja: Značaj suzbijanja krpelja u humanoj i veterinarskoj medicini je velik jer su oni rezervoari, vektori, ali i izvori brojnih humanih i animalnih patogena. U iznimnim situacijama krpelji mogu prenijeti na ljude određene bolesti koje su zajedničke životinjama i ljudima (zoonoze).

Obvezna preventivna dezinfekcija krpelja provodi se u slučaju pojave zaraznih bolesti samo na ograničenim površinama.

Dinamika suzbijanja krpelja: jednokratno ili dok traje pojavnost vezana uz oboljenje u dozama i na način kako predlaže proizvođač insekticida.

MEHANIČKI PRIJENOSNICI MIKROORGANIZAMA I UZROČNICI ALERGIJSKIH REAKCIJA

ŽOHARI

Cilj suzbijanja žohara je od javnozdravstvene važnosti s obzirom da su oni vrsta štetnika koja se maksimalno prilagodila suživotu s čovjekom (tzv. sinantropija), interferira s čovjekovim aktivnostima te s njime dolazi u direktan ili indirektan dodir što ponekad rezultira i s različitim poremećajima zdravlja, poput zaraznih bolesti ili alergijskih stanja.

Postupci suzbijanja žohara u sebi sadržavaju i postupke suzbijanja različitih vrsta člankonožaca (Arthropoda) koji se mogu naći u istim prostorima primjerice: buhe, mravi, kućni zrikavci, babure, stonoge i grinje, stoga temeljito provedeni postupci suzbijanja žohara daju ujedno i učinkovit postupak u smislu neciljanog oslobađanja nekog prostora od ostalih mogućih nazočnih štetnih člankonožaca (Arthropoda).

Pri planiranju dezinfekcijskih postupaka u cilju suzbijanja žohara temeljno je načelo procijeniti vrstu žohara, jačinu i proširenost infestacije (ekološke niše) te sukladno tome provedbene postupke uskladiti s prosudbom jačine infestacije prostora. Prosudbom treba utvrditi mjesta infestacija, tipove instalacija ili aparata u kojima su nazočni insekti te pravilnom prosudbom primijeniti različite metode borbe protiv žohara.

Monitoring žohara u objektima provodi ovlaštenu izvođač DDD mjera anketiranjem osoblja i postavljanjem feromonskih lovki. U slučaju velike infestacije (po anketi: žohari su vidljivi danju i noću, a na lovkama je više od 10 adulta i svi njihovi razvojni oblici) ovlaštenu izvođači DDD mjera se obavezuju o istom u pisanom obliku izvijestiti Zavod, jer takav nalaz predstavlja epidemiološku indikaciju. Ova obaveza izvješćivanja indicirana je za objekte u kojima se proizvodi, skladišti i prodaje hrana, zdravstvenim ustanovama, u odgojno – obrazovnim objektima i objektima koji služe za smještaj većeg broja ljudi.

Suzbijanje žohara u svim objektima javne namjene koji podliježu sanitarnom nadzoru provodi se kao preventivna dezinfekcija kao posebna mjera sukladno Programu mjera. U slučaju pojave zaraznih bolesti za koju se utvrdilo da su je uzrokovali žohari kao mehanički prijenosnici zaraznih bolesti provodi se obvezna preventivna dezinfekcija kao posebna mjera. Suzbijanje žohara insekticidom prema uputama proizvođača poštujući normativ 5 litara emulzije za 100 m² u koncentraciji ovisno o poroznosti površine koja se obrađuje. Kod primjene insekticida tzv. Spot tretmanom obuhvatiti sve kritične točke koje može procijeniti samo isključivo voditelj terenske ekipe izvoditelja DDD mjera

Dezinfekcija protiv smeđeg žohara

Postupcima prskanja (tlačnim ručnim i motornim prskalicama) obrađivati će se zatvoreni prostori (kuhinje, skladišta, podrumi i drugi) zbog suzbijanja žohara i drugih člankonožaca koji dolazeći iz zagađenih prostora neposredno onečišćuju namirnice ili ih pak posredno onečišćuju preko posuđa, radnih površina i ostalih sličnih elemenata u okolišu. U zatvorenim prostorima dezinfekcija žohara može se provesti nanošenjem insekticidnog gela te upotrebom dimnih generatora uz najmanje jedan sat prije ulaska osoba radi uklanjanja mogućih štetnih isparavanja potrebno je uključiti ventilacijski sustav.

Nakon provedene dezinfekcije provest će se nadzor postavljanjem feromonskih ljepljivih lovki za utvrđivanje postojeće infestacije žoharima odnosno kontrole uspjeha provedene dezinfekcije.

Objekti koji rade tijekom cijele godine ovisno o vrsti i namjeni objekta te zatečenom stanju najmanje svaka 2 do 3 mjeseca.

Dezinfekcije protiv crnog žohara

U urbanim sredinama potrebno je sustavno suzbijanje u kanalizacijskim provodnicima, ispod revizijskih otvora, kao i u drugim podzemnim uobičajenim prostorima njihovog obitavanja, primjenom postupaka toplog zamagljivanja ili postupcima zadimnjavanja dva puta godišnje, a na pojedinačnim lokacijama - prema biološkim indikacijama i češće. Dezinfekciju protiv crnog žohara provoditi 2 puta godišnje, po potrebi više do smanjenja na biološki minimum.

Dezinfekcije protiv mrko prugastog žohara i američkog žohara

Dezinfekciju protiv mrko prugastog žohara i američkog žohara provoditi 2 puta godišnje, po potrebi više do smanjenja na biološki minimum.

MRAVI

Cilj suzbijanja: Kao i žohari, sinantropni štetnici čije je suzbijanje od javnozdravstvene važnosti posebice u bolnicama te domovima za nemoćne i stare osobe – faraonski mrav.

Provodi se u slučaju velike infestacije kao obvezatna preventivna dezinfekcija kao posebna mjera 2 puta godišnje u dozama i na način kako predlaže proizvođač insekticida. Nakon utvrđivanja zaraženosti vrstama mravi u takvim prostorima provodi se rigorozna sanacija svih prostora uz primjereno trajno održavanje razine sanacije. Zatim se pristupa uklanjanju zaklona tehničkim postupcima zatvaranja mogućih ili sigurnih skrovišta u građevinskim pukotinama ili rasjedinama nastalim stabilizacijom zgrade, a na osnovi praćenja kretanja putova infestata.

STJENICE

Cilj suzbijanja: S obzirom na ponovnu sve veću pojavu stjenica te njihovog molestiranja kao posljedice sve masovnijeg globaliziranog turizma i kretanja pučanstva, grupa ili pojedinaca (ponekad sumnjivog higijenskog standarda) na sve udaljenije i atraktivnije ruralno – urbane destinacije cilj suzbijanja stjenica u Republici Hrvatskoj je od zaštite interesa prvenstveno turizma i ekonomskog značaja.

Suzbijanje stjenica provodi se kao obvezatna preventivna dezinfekcija kao posebna mjera u slučaju veće infestacije javnih prometala i pojave infestacije stjenicama u više od jednog hotelsko-prenočišnog objekta na području jedne općine ili grada. Zbog težine radnje potrebno je nekad višekратно ponoviti postupke dezinfekcije do istrebljenja u dozama i na način kako predlaže proizvođač insekticida; ukoliko je moguće osigurati sigurnosno-tehničke uvjete kod uporabe fumiganata (cijanovodik) jednokratno, tj. do istrebljenja u dozama i na način kako predlaže proizvođač fumiganta.

Opći naputak za suzbijanje stjenica ovisno o stupnju infestacije:

- a) informirati korisnika mjere da nije moguće jednom obradom postići suzbijanje stjenica (posebno kod većih infestacija) te da postupak može biti neuspješan ako se isti ne pridržava naputaka o suzbijanju
- b) izvid površine, prostora i objekta korisnika mjere mora biti detaljan kako bi se otkrila sva moguća skrovišta
- c) cijeli prostor mora biti obrađen odjednom jer će se infestacija proširiti na druge prostore
- d) izvoditelj DDD mjera mora garantirati čuvanje tajnosti o mjestu suzbijanja stjenica kako ne bi ugrozio ugled korisnika mjere (stavka u ugovoru)
- e) ako se suzbijanje stjenica provodi u hotelsko-turističkim objektima, hotelsko osoblje (sobarice) trebale bi biti podučene kako izgleda stjenica te kako prepoznati infestaciju stjenicama
- f) upotrijebiti biocidni pripravak primjeren mjestu, opremi i namještaju koji se obrađuje
- g) izvoditelj DDD mjera treba biti obučen u zaštitnu odjeću te paziti da infestaciju ne prenese u vlastiti dom
- h) iz prostora u kojem je utvrđena pojava stjenica ne smiju se iznositi predmeti radi prenošenja infestacije u druge prostore – osobe koje su boravile u takvim prostorima moraju presvući odjeću te je izložiti pranju ili fizikalnoj dezinfekciji
- i) u prostoru u kojem se provodi dezinfekcija potrebno je isključiti struju te skinuti zaštitu s utičnica
- j) Za uspješno suzbijanje potrebno je obuhvatiti sva žarišta, što podrazumijeva pomicanje stvari (pokućstva) u prostoru koji se tretira (pod nadzorom izvoditelja DDD mjera).
- k) Planom suzbijanja treba definirati:
 - stupanj infestacije (ako je moguće sa slikom)
 - postupak suzbijanja (fizičko odstranjivanje, vrućina, para, smrzavanje, biocidni postupci)
 - mjesta primjene – predvidjeti kontrolu susjednih prostora (vertikalnih i horizontalnih)
 - obveze stranke (micanje predmeta)
 - dinamiku provedbe, prijedlog daljnjih kontrola i postupaka
 - garanciju (ograničenje) uz preporuku.

SEZONSKI ŠTETNI (OPASNI) ČLANKONOŠCI, tj. pederine i azijska božja ovčica te drugi hematotoksični insekti, skokuni, babure, stonoge, ose, stršljeni, simulide, leptiri ili gusjenice uzročnici alergijskih manifestacija.

Epidemiološki značaj: nemaju značaj u prijenosu bolesti, ali svojim ubodom izazivaju snažne alergijske reakcije na tijelu napadnutih osoba.

Cilj suzbijanja: kod masovnih infestacija sprječavanje alergijskih reakcija kod pučanstva.

Vrsta mjere radi ostvarivanja cilja u slučaju velike infestacije obvezna preventivna dezinfekcija kao posebna mjera provodi se na mjestima aglomeracija jednokratno do nestanka, a prema naputku proizvođača insekticida.

Učestalost provedbe dezinfekcije ovisit će o biološkim indikacijama (koje su utvrđene provedenim monitoringom) i epidemiološkim indikacijama s time da:

- **hoteli, restorani i drugi objekti koji imaju kuhinju**, a rade cijelu godinu: provoditi minimalno monitoring četiri puta godišnje (odnosno svaka tri mjeseca) te sukladno utvrđenoj infestaciji provesti mjere dezinfekcije. Dodatni broj tretmana ovisit će o biološkim i epidemiološkim indikacijama.

- **trgovine s prehrambenim artiklima** minimalno provoditi monitoring četiri puta godišnje (odnosno svaka tri mjeseca) te sukladno utvrđenoj infestaciji provesti mjere dezinfekcije. Dodatni broj tretmana ovisit će o biološkim i epidemiološkim indikacijama
- **prehrambeno - proizvodni pogoni** minimalno provoditi monitoring četiri puta godišnje (odnosno svaka tri mjeseca) te sukladno utvrđenoj infestaciji provesti mjere dezinfekcije. Dodatni broj tretmana ovisit će o biološkim i epidemiološkim indikacijama
- **klinički bolnički centri, klinike, poliklinike, specijalne bolnice, ustanove hitne medicinske pomoći** provoditi monitoring četiri puta godišnje (odnosno svaka tri mjeseca) te sukladno utvrđenoj infestaciji provesti mjere dezinfekcije. Dodatni broj tretmana ovisit će o biološkim i epidemiološkim indikacijama.
- **dječji vrtići i osnovne škole u čijem sastavu su kuhinje** minimalno provoditi monitoring četiri puta godišnje (odnosno svaka tri mjeseca) te sukladno utvrđenoj infestaciji provesti mjere dezinfekcije. Dodatni broj tretmana ovisit će o biološkim i epidemiološkim indikacijama.
 - Aplikacija insekticida obavlja se isključivo u periodu kada nema djece u dječjim vrtićima i osnovnim školama. Zbog ostvarivanja dovoljno duge ekspozicije insekticida na tretiranim površinama (bez pranja) kad god je to moguće planirati provedbu petkom po odlasku djece iz vrtića i škola.
- **u kanalizacijskim provodnicima, ispod revizijskih otvora, kao i u drugim podzemnim uobičajenim prostorima** njihovog obitavanja sustavno dva puta godišnje (jednom tijekom proljetne i jednom tijekom jesenske akcije).
- **tržnice** (zatvoreni dio – paviljoni) dezinfekcija se mora provoditi četiri puta godišnje (odnosno svaka tri mjeseca) te sukladno utvrđenoj infestaciji provesti mjere dezinfekcije. Dodatni broj tretmana ovisit će o biološkim i epidemiološkim indikacijama.
- **domaćinstva koja se bave uzgojem domaćih životinja** dezinfekciju je potrebno provoditi tijekom proljeća i ljeta sukladno biološkim indikacijama
- **larvicidni tretmani za suzbijanje komaraca** treba započeti kada su stvoreni pogodni vremenski uvjeti (optimalne temperature koje omogućuju biološki razvojni ciklus komaraca od larve do adulta) i nastaviti ga sve dok uvjeti okoliša omogućuju njihov razvoj i razmnožavanje. S ciljem suzbijanja komaraca larvicidna dezinfekcija treba se provoditi od ožujka do kraja listopada.

U slučaju jače infestacije broj tretiranja će se povećati prema nalogu Ministarstva zdravstva i sanitarne inspekcije.

Ovlašteni izvođači DDD mjera su obvezni prije početka izvođenja radova na određenim područjima pravovremeno izvijestiti (najmanje 48 sati prije početka provedbe) pučanstvo o početku i vremenu trajanja provođenja radova. Izvješćivanja će se provoditi tiskanim materijalima koja će se izvjesiti na dobro vidljivim frekventnim mjestima, kao i uz pomoć sredstava javnog priopćavanja.

Primjena insekticida u proizvodnim i poslovnim prostorima ne smije se provoditi tijekom radnog procesa. Svaka primjena insekticida mora biti provedena na način da se ne kontaminira hrana, ne oštete ili zaprljaju neciljane površine, ne ugrozi zdravlje ljudi i ne onečisti okoliš. Prije početka obavljanja dezinfekcije u objektima u kojima se nalazi hrana, mora se zaštititi hranu od mogućeg onečišćenja te primijeniti insekticide koji ne ostavljaju mirise na tretiranoj površini na koju se stavlja hrana.

Prostori u kojima je dezinfekcija provedena prskanjem, raspršivanjem, zamagljivanjem i zadimljavanjem mogu se ponovno koristiti tek po isteku radne karence predviđene za insekticide koji su upotrijebljeni.

Primjena insekticida toplim ili hladnim zamagljivanjem iz zrakoplova zabranjena je nad naseljenim područjima, nacionalnim parkovima i ostalim zaštićenim područjima.

Kemijska sredstva, odnosno insekticide ovlašteni izvođač DDD mjera ne smije davati korisnicima DDD mjera na korištenje bez nadzora.

Primjena insekticida

Insekticidi koji će se koristiti u javnom zdravstvu i komunalnoj higijeni moraju biti propisno registrirani i dopušteni za primjenu u Republici Hrvatskoj s Rješenjem Ministarstva zdravstva te da se nalaze Registru biocidnih pripravaka (objavljen na web stranici Ministarstva zdravstva) kako bi opasnost za okoliš i zdravlje ljudi ili životinja bila svedena na minimum.

U provedbi dezinfekcije na području Požeško-slavonske županije za suzbijanje komaraca, muha i žohara koriste se samo dopuštena larvicidna i adulticidna sredstva.

- **Biljni insekticidi** na osnovi aktivne tvari piretrina te ostali ukoliko imaju ili dobiju Rješenje Ministarstva zdravstva.
- **Biološki insekticidi** na osnovu abamektina, *Bacillus Thuringiensis* subsp. *Israliensis* te ostali ukoliko imaju ili dobiju Rješenje Ministarstva zdravstva.
- **Biotehnički insekticidi,**
 - **regulatori razvoja kukaca** na osnovi aktivne tvari diflubenzuron i ciromazin te ostali ukoliko imaju ili dobiju Rješenje Ministarstva zdravstva.
- **Inertna prašiva :** amorfni silicijski dioksid ukoliko imaju Rješenje Ministarstva zdravstva.
- **Karbamati** s aktivnim tvarima bendiokarb te ostali ukoliko imaju ili dobiju Rješenje Ministarstva zdravstva.
- **Neonikotinoidi** s aktivnim tvarima acetamiprid, imidaklopid, klotianidin, thiametroksan te ostali ukoliko imaju ili dobiju Rješenje Ministarstva zdravstva.
- **Piretroidi** svi na osnovi aktivne tvari alfacipermetrin, cifenotrin, ciflutrin, cipermetrin, permetrin, deltametrin, esbiotrin, etofenproks, praletrin, sumitrin te dozvoljene mješavine piretroida ukoliko imaju ili dobiju Rješenje Ministarstva zdravstva.
- **Pirazoli** s aktivnom tvari klorfenapir te ostali ukoliko imaju ili dobiju Rješenje Ministarstva zdravstva
- **Fenilpirazoli** s aktivnom tvari fipronil te ostali ukoliko imaju ili dobiju Rješenje Ministarstva zdravstva.
- **Organofosforni insekticidi** s aktivnim tvarima azametifos i diklorvos te ostali ukoliko imaju ili dobiju Rješenje Ministarstva zdravstva
- **Mješavine insekticida iz različitih skupina** te ostali ukoliko imaju ili dobiju Rješenje Ministarstva zdravstva.
 - bendiokarb, tetrametrin, piperonil butoksid
 - deltametrin, piriproksifen
 - diklorvos, tetrametrin, cipermetrin
 - piretrini, piretroidi
 - fipronil, piriproksifen
 - klotianidin, sumilarv TG (piriproksifen)

DERATIZACIJA

Preventivna i obvezna preventivna deratizacija (u daljnjem tekstu: deratizacija) je skup različitih mjera koje se poduzimaju s ciljem smanjenja populacije štetnih glodavaca ispod praga štetnosti, zaustavljanja razmnožavanja ili potpunog uništenja nazočne populacije štetnih glodavaca koji su prirodni rezervoari i prijenosnici uzročnika zaraznih bolesti ili skladišni štetnici.

Deratizacija podrazumijeva i sve mjere koje se poduzimaju radi sprečavanja ulaženja, zadržavanja i razmnožavanja štetnih glodavaca na površinama, u prostoru ili objektima.

Na području Požeško-slavonske županije glodavci koje treba suzbijati ispod praga štetnosti u cilju zaštite zdravlja pučanstva te smanjivanja gospodarskih šteta jesu:

1. štakor:

- Crni štakor (*Rattus rattus*) Linne
- Aleksandrijski štakor (*Rattus rattus* var. *alexandrinus*) Geoffr.
- Sivi, smeđi ili kanalski ili štakor selac (*Rattus norvegicus*) Berkenhout

2. miš:

- Kućni miš (*Mus musculus musculus*) Linne
- Kućni miš (*Mus musculus domesticus*) Linne
- drugi štetni glodavci (npr. poljski miš, voluharica) za koje postoji sumnja da prenose zarazne bolesti u objektima.

Epidemiološki značaj: Osim što su glodavci uzročnici velikih ekonomskih šteta koji uništavaju imovinu i zalihe hrane oni su rezervoar ili prijenosnik čitavog niza bolesti čovjeka kao što su: kuga, virusne hemoragijske groznice, hemoragijska groznica s bubrežnim sindromom, leptospiroza, tularemija, murini tifus, toksoplazmoza, tripanosomijaza, lišmanijaza, salmoneloza, trihineleza, bolest štakorskog ugriza – Sodoku, bjesnoća itd.

Cilj suzbijanja štetnih glodavaca je uklanjanje rizika od pojave i prijenosa zaraznih bolesti, uklanjanja ekonomskih i gospodarskih šteta koje nastaju uništavanjem i onečišćenjem hrane te sprečavanja kontaminacije površina, prostora i objekata iz članka 10. stavka 1. Zakona o zaštiti pučanstva od zaraznih bolesti.

Deratizacija se provodi primjenom mehaničkih, fizikalnih i kemijskih mjera.

1. Mehaničke mjere podrazumijevaju redovito provođenje sanitarno - higijenskih mjera, ugradnju prepreka (mreža), uporabu lovki (živolovki ili mrtvolovki), ljepljivih traka s ili bez atraktanata

2. **Fizikalne mjere** podrazumijevaju postupke uporabe ultrazvuka s ciljem sprječavanja ulaženja i zadržavanja štetnih glodavaca

3. **Kemijske mjere** podrazumijevaju uporabu rodenticida, odnosno izlaganje zatrovanih mamaca tvorničkog pripravka s antikoagulantima I i II. generacije s ciljem smanjenja ukupnog broja populacije štetnih glodavaca ispod praga štetnosti, zaustavljanja razmnožavanja ili potpunog uništenja nazočne populacije štetnih glodavaca.

Preventivna deratizacija kao posebna mjera podrazumijeva mehaničke, fizikalne i kemijske mjere koje se provode s ciljem:

- sprečavanja ulaženja, zadržavanja i razmnožavanja štetnih glodavaca
- smanjenja populacije štetnih glodavaca i
- održavanje populacije štetnih glodavaca na biološki prihvatljivom minimumu radi osiguranja kvalitetnih higijenskih i sanitarno tehničkih uvjeta u objektima, prostorima i na javnim površinama pod sanitarnim nadzorom.

Obvezna preventivna deratizacija kao posebna mjera podrazumijeva mehaničke, fizikalne i kemijske mjere koje se provode na površinama, u prostorima ili objektima koji podliježu sanitarnom nadzoru, a poduzimaju se u izvanrednim situacijama:

- ako postoji povećan rizik prenošenja zaraznih bolesti koje prenose štetni glodavci temeljem epidemioloških indikacija
- ako populacija štetnih glodavaca pređe prag štetnosti
- ako se odredi šteta na zalihama hrane nastala djelovanjem štetnih glodavaca
- ako su u sanitarnom nadzoru uočene nepravilnosti u održavanju objekata koje pogoduju razvoju štetnih glodavaca
- tijekom elementarnih nepogoda i
- tijekom masovnih skupova, sportskih i ostalih manifestacija.

Deratizacija će se provoditi na području Požeško-slavonske županije u svim objektima i prostorima kako slijedi:

- objektima za javnu vodoopskrbu pučanstva
- objektima za proizvodnju i promet namirnica (proizvodni pogoni, ugostiteljski objekti, restorani društvene prehrane, kuhinje posebnih institucija, trgovački objekti i ostali)
- objektima namijenjenim za smještaj i boravak većeg broja ljudi (hotelski i ostali turistički objekti za smještaj, kampovi, učenički i studentski domovi, prihvatilišta, radničke nastambe, socijalne ustanove i ostali smještajni objekti)
- objektima zdravstva (klinički bolnički centri, klinike, poliklinike, specijalne bolnice i lječilišta, zavodi, domovi zdravlja, ustanove hitne medicinske pomoći, stomatološke ordinacije i ljekarne)
- objektima za pružanje medicinskih i higijenskih usluga pučanstvu (kiropraktičke ambulante, centri za masažu, pedikerski, kozmetički, frizerski i briažki saloni, solariji, javna kupatila, javni sanitarni čvorovi i drugi)
- objektima odgojno - obrazovnih ustanova (ustanove predškolske skrbi, škole, te viša i visoka učilišta)
- u zajedničkim dijelovima stambenih i poslovnih zgrada s pripadajućim vanjskim okolišem kao što su podrumi, drvarnice, toplinskim postajama, prostorima za odlaganje smeća, tavanima, prostorima za sušenje rublja i ostalim zajedničkim prostorima zgrada)
- parkovima, grobljima i drugim gradskim zelenim površinama i rekreacijskim zonama (trim staze, plaže i šetališta u priobalnom pojasu)
- otvorenim vodotocima
- kanalizacijskim sustavima, objektima i prostorima za uklanjanje otpadnih voda i drugih otpadnih tvari, te energetskim kanalima i zdencima (telefonskim, elektrovodima i toplovodima)
- mjestima za javno kulturna okupljanja (kina, kazališta, galerije, gradske čitaonice, plesne dvorane, disco klubovi, cirkusi, prostorima za "pučke fešte" i slično)
- sajmovima, tržnicama, veletržnicama i ribarnicama
- mjestima za religijska okupljanja (crkveni objekti i svetišta)
- objektima javnog prijevoza putnika (autobusni i željeznički kolodvori)
- ostalim objektima od javnozdravstvene važnosti

Mjere deratizacije uključuju **praćenje uvjeta** za razvitak štetnih glodavaca, **bilježenje pojava štetnih glodavaca**, **izlaganje zatrovanih meka** (rodenticidima), trajno **praćenje stupnja infestacije** te trajno **poduzimanje svih ostalih mjera koje dovode do smanjenja broja glodavaca**.

Trajno i uspješno suzbijanje glodavaca u objektima pod sanitarnim nadzorom provodi se u tri osnovna koraka:

1. Sustavno prikupljanje, evidentiranje i kartografiranje podataka o svim površinama, prostorima i objektima pod sanitarnim nadzorom u svrhu utvrđivanja početnog stupnja infestacije i uvjeta koji je podržavaju
2. Fazu intenzivne deratizacije registriranih infestacija, ispravljanje nedostataka u sanitaciji i okolišu te provjere postignutih rezultata
3. Fazu održavanja da bi se osigurala trajnost postignutih rezultata, uz stalno praćenje.

Prva faza provodi se tijekom kratkoročnog programa preventivne deratizacije kao posebne mjere u trajanju od najmanje godinu dana. Cilj ove faze je stvaranje odgovarajuće baze podataka o objektima pod sanitarnim nadzorom, infestaciji štetnim glodavcima te razini sanitacije okoliša.

Na osnovi rezultata ispitivanja tijekom provedbe kratkoročnog programa donosi se detaljni plan sljedeće faze suzbijanja štetnih glodavaca koji se provodi u okviru srednjoročnog programa u trajanju od 3-5 godina dok se ne postigne zadovoljavajući (kontrolirani) stupanj infestacije.

Nakon toga se pristupa dugoročnom programu koji treba osigurati da se postignuti stupanj infestacije zadrži uz minimalna ulaganja.

Osnovnu bazu podataka ustrojiti na osnovi podataka prikupljenih tijekom prve akcije deratizacije - *Obrazac 3.* koji je sastavni dio ovoga Programa. Po završetku prve akcije deratizacije izvođači su obavezni Zavodu dostaviti ispunjene Obrascе 3 za područje pojedine općine ili grada kako bi se isti objedinili u jedinstvenu bazu podataka. Na osnovu dostavljenih podataka Zavod analizira obuhvat provedbe DDD mjera i izvješćuje općinu ili grad te planira provedbu mjera za sljedeće razdoblje.

Stupanj infestacije štetnim glodavcima u stambenim zgradama utvrđuje se na osnovi nalaza stručno provedenog izvida obavljenog prema pripremljenom obrascu koji su dužni točno i pouzdano popuniti ovlašteni izvoditelji sustavne deratizacije za svaku pregledanu stambenu zgradu - *Obrazac 4.* koji je sastavni dio ovoga Programa.

Obvezno korištenje *Obrazca 7.* prilikom provođenja deratizacije stambene zgrade na načina da se popunjeni obrazac postavi/pričvrsti na za to predviđeno vidljivo odnosno frekventno mjesto unutar stambene zgrade.

Utvrđivanje stupnja infestacije na javno - prometnim površinama, trgovima, parkovima i na obalama gradskih vodotoka moguće je provesti metodom brojenja aktivnih rupa glodavaca na jedinicu površine. Ispitivanje obuhvaća ukupne tretirane površine na području općine Brestovac, - *Obrazac 5. i 6.* koji su sastavni dio ovoga Programa.

Kod postave deratizacijskih mamaca u kutije na istima treba biti naznačen izvođač radova, upozorenje da je riječ o otrovu s navedenim antidotom i dežurnim telefonom za slučaj trovanja, a sukladno *Obrascu 3* Pravilnika.

Deratizacija se provodi u **dvije sustavne akcije godišnje** uporabom deratizacijskih meka (**parafiniziranim mekama ili želatinoznog mekog mamaca**) zatrovanih otrovima kumulativnog djelovanja uz dodatak antraktanata.

Češće od navedenog sukladno epidemiološkoj indikaciji:

- **prehrambeno - proizvodni pogoni** minimalno provoditi deratizaciju dva puta godišnje, monitoring četiri puta godišnje (odnosno svaka tri mjeseca), a dodatni broj tretmana deratizacije ovisit će o biološkim i epidemiološkim indikacijama. U slučaju registrirane infestacije obvezna je kontrola deratizacije 15 – 20 dana nakon izlaganja mamca.
- **trgovine s prehrambenim artiklima** minimalno provoditi deratizaciju dva puta godišnje, monitoring četiri puta godišnje (odnosno svaka tri mjeseca), a dodatni broj tretmana ovisit će o biološkim i epidemiološkim indikacijama. U slučaju registrirane infestacije obvezna je kontrola deratizacije 15 – 20 dana nakon izlaganja mamca.
- **domaćinstva koja se bave uzgojem domaćih životinja** deratizaciju provoditi jednom tijekom proljeća, jednom tijekom ljeta i jednom tijekom jeseni, a sukladno biološkim indikacijama i češće.

Proletna akcija deratizacije se provodi tijekom ožujka, travnja i svibnja.

Jesenska akcija deratizacije provodi se tijekom rujna, listopada i studenoga.

Kako bi se održavao biološki minimum štetnih glodavaca razdoblje između dvije akcije ne bi smjelo biti dulje od 6, tj. max. 8 mjeseci.

Između dviju akcija deratizacije izvođači su dužni obavljati suzbijanje štakora i miševa na onim lokalitetima i kod onih subjekata gdje se za to ukaže potreba, a i povećati broj tretmana prema prijedlogu Zavoda temeljem provedenog stručnog nadzora, epidemiološke indikacije ili prema nalogu sanitarne inspekciju ili Ministarstva zdravstva.

U slučaju povećane infestacije glodavcima ovlaštene **izvođači DDD** mjera se obavezuju o istom u **pisanom obliku izvijestiti Zavod**, jer takav nalaz predstavlja epidemiološku indikaciju. Ova obaveza izvješćivanja indicirana je za objekte u kojima se proizvodi, skladišti i prodaje hrana, zdravstvenim ustanovama, u odgojno – obrazovnim objektima i objektima koji služe za smještaj većeg broja ljudi.

Povećana frekvencija ljudi na "pučkim feštama" (gospodarskih sajmovi i slično), uvjetuje da se nakon njihovog održavanja (posebno onih u ljetnim mjesecima), prema potrebi, provede deratizacija (trgovi i slično).

Način i vrste primjene rodenticida

Za deratizaciju na području Požeško-slavonske županije mogu se koristiti samo tvornički pripremljene meke koje su propisno registrirane i dopuštene za primjenu u Republici Hrvatskoj s Rješenjem Ministarstva zdravstva te da se nalaze u Registru biocidnih pripravaka (objavljen na web stranici Ministarstva zdravstva).

Deratizacija se provodi izlaganjem meka zatrovanih antikoagulantnim rodenticidima.

U sustavnoj provedbi deratizacije dopušteni su rodenticidi i rodenticidni pripravci industrijske proizvodnje, a na osnovi djelatnih difenakuma, flokumafena, bromadiolona i brodifakuma iz II. generacije. Deratizacijske meke II. generacije moraju biti pod nadzorom, nedostupne ljudima i domaćim životinjama, izložene u kutijama ili u kanalizacijskim provodnicima i uz obalni rub, vezane žicom.

Način izlaganja zatrovanih mamaca mora biti pažljivo odabran, planiran i mora osigurati maksimalno pokrivanje infestiranih površina.

Zatrovani mamci moraju biti postavljeni na mjesta na kojima su dostupni i prihvatljivi štetnim glodavcima.

Zatrovane mamce:

- treba postavljati na i uz mjesta na kojima je uočen najveći broj glodavaca, na putove njihova kretanja i zadržavanja
- uvijek treba izlagati na skrovita i zaklonjena mjesta ili u za to predviđene kutije ili hranilišta
- koji se postavljaju na mjesta gdje postoji povećani rizik od neželjenog kontakta u svom sastavu moraju imati gorku tvar
- moraju biti izloženi na način da su nedostupni za sve neciljane vrste, domaće i ostale životinje, ljude, a posebno djecu
- koji su izloženi blizu domaćih životinja, posebno kruti (parafinski), moraju biti vezani žicom da ih štetni glodavci ne bi mogli ponijeti
- potrebno je postaviti u deratizacijske kutije na način da ne kontaminiraju hranu i da ne bi slučajno ili zabunom bili pomiješani s hranom. U prostorima u kojima vladaju vlažni uvjeti (kuhinja i slično) mamci se postavljaju u plastične ili metalne deratizacijske kutije kako ne bi došlo do destrukcije mamaca i njegovog rasapa zbog prisutne vlage
- u kanalizacijskim sustavima potrebno je postaviti na mjestima ili način da ih voda ne može otplaviti te moraju biti otporni na vlagu
- ovlaštene izvođači DDD mjera ne smije davati korisnicima DDD mjera na korištenje bez nadzora

Količina izloženih zatrovanih mamaca ovisi o utvrđenom stupnju infestacije površine, prostora ili objekta u trenutku provođenja mjere. Tijekom pregleda, odnosno izvida uspješnosti provedene mjere, pojedeni zatrovani mamci moraju se obnavljati.

Deratizaciju parkova i javnih zelenih površina, provest će ovlaštene izvođači deratizacije

istovremeno s deratizacijom zgrada na istom području.

Ovlašteni izvođači DDD mjera su obvezni prije početka izvođenja radova na određenim područjima pravovremeno izvijestiti (najmanje 48 sati prije početka provedbe) pučanstvo o početku i vremenu trajanja provođenja radova. Izvješćivanja će se provoditi tiskanim materijalima (sukladno Obrascu 7) koja će se izvjesiti na dobro vidljivim frekventnim mjestima ili uz pomoć sredstava javnog priopćavanja.

Deratizacijske metode i postupci se moraju unificirati na području pojedine općine ili grada u smislu ekološki prihvatljive meke i evidencije stanja okoliša, kako bi prosudba potrebe i učinkovitosti deratizacijskih postupaka bila što bolja. U tom smislu se utvrđuje sinhronizacija izlaganja meka u dvokratnom razdoblju za cijelo područje pojedine općine ili grada, koncentričnoj izvedbi plana s centripetalnom realizacijom, jedinstvenoj obradi cjelokupne komunalne infrastrukture, javnih gradskih površina..

U objektima javne namjene (bolnice, škole, vrtići i drugo) Meke će se izlagati na skrovitim i nepristupačnim mjestima u deratizacijskim kutijama, što bliže vjerojatnim putevima kretanja i zadržavanja štakora.

Mamci se postavljaju u prostore u kojima ne borave djeca po Planu i rasporedu postave s točnom evidencijom o broju postavljenih mamaca, a u prostorima gdje djeca borave postavljaju se ljepljivi podlošci

Plan je potrebno izraditi kod svake provedbe deratizacije kako bi se moglo pratiti uzimanje i nestanak zatrovanih mamaca. Plan mora sadržavati podatke o kritičnom mjestu i količini izloženog zatrovanog mamca, kao i količinu nadomještenog zatrovanog mamca na kritičnoj točki tijekom provedenog izvida uspješnosti provedene mjere

Za deratizaciju prostora u kojima se proizvode, obavlja promet i skladište namirnice koristi se po mogućnosti više tipova meka različitog sastava hranjive tvari (zavisno o lokalnim sojevima i navikama prehrane iz lokalnih izvora), djelatne tvorbe (antikoagulanata II. generacije) te oblika rasuti mamac, meki mamac i parafinski blokovi). Međutim obvezatno sve se meke uvijek moraju postavljati u zatvorene deratizacijske kutije koje materijalom od kojeg su izrađene, veličinom i oblikom odgovaraju mjestu postave.

Za deratizaciju javnih gradskih površina, trgova, parkova koriste se parafinirane meke. Meke u gradskim parkovima i na javnim zelenim površinama postavljat će se isključivo u dubinu aktivnih rupa te na druga nepristupačna mjesta koja su sigurno zaštićena od dodira neovlaštenih osoba, djece i neciljanih životinja.

Za deratizaciju fekalnog i oborinskog kanalizacijskog sustava koriste se parafinirani mamci vezani na žicu i položeni u revizijski otvor kolaterala kanalizacijskog sustava. Tretirani revizijski otvor fekalne kanalizacije potrebno je na reviziji s vanjske strane označiti bojom, kako bi se naknadnim izvidom mogla utvrditi postojeća infestacija. Ukoliko se naknadnim izvidima zaključi da su pojedini revizijski otvori zbog visoke vlažnosti otvora nepovoljni za izlaganje meka takvo se "radno mjesto" ukida te se meke premještaju na drugo povoljnije mjesto. Deratizaciju je obavezno provesti u oborinskoj kanalizaciji onih urbanih prostora i mjesta gdje nema fekalne kanalizacije ili su uočeni tehnički propusti u izvedbi odnosno uporabi pojedinih dijelova sustava odvodnje.

Za deratizaciju obalnih prostora vodotoka apliciraju se (parafinirane deratizacijske meke antikoagulanta II. generacije obali vodotoka vezane na žicu u učvršćene na jednoj strani koja onemogućuje

odvlačenje meka ili odnos od strane životinja i kiše. Za obale u koje se izljuje fekalna kanalizacija udvostručuje se postava mamaca.

Ukoliko integrirane mjere deratizacije uporabom nekemijskih sredstava nisu dovele do smanjenja populacije na biološki minimum, zatrovani mamci na bazi 0,005% aktivne tvari se koriste sukladno sljedećim općim normativima prema Tablici 2.

Tablica 2. Normativi i način izlaganja rodenticida na bazi 0,005% aktivne tvari

Vrsta objekta		Količina krutog parafiniranog ili želatinoznog (mekog) mamca	Površina tretiranja	Obvezna uporaba deratizacijske kutije koju nije moguće slučajno otvoriti
1.	Stambeni objekti i okućnice	1 mamac (20-50 gr)	30 m ²	DA; u okućnicama mamci skriveni u aktivne rupe
2.	Gospodarski objekti i pripadajući prostori	1 mamac (20-50 gr)	20 m ²	DA
3.	Površine oko gospodarskih objekata (vanjska strana objekta)	1 mamac (20-50 gr)	na svakih 10-15 m	DA; na pripadajućem okolišu mamci skriveni u aktivne rupe
4.	Subjekti (objekti) u poslovanju s hranom	1 mamac (20-50 gr)	10 m ²	DA
5.	Površine oko subjekata (objekti) u poslovanju s hranom	1 mamac (20-50 gr)	na svakih 10-15m	DA; na pripadajućem okolišu mamci skriveni u aktivne rupe
6.	Svi drugi objekti javne namjene	1 mamac (20-50 gr)	20 m ²	DA
7.	Površine oko svih drugih objekata javne namjene	1 mamac (20-50 gr)	na svakih 15-20 m	DA; na pripadajućem okolišu mamci skriveni u aktivne rupe
8.	Obale vodotokova, potoka, rijeka, jezera, kanala, brana i mora	min. 1 parafinski mamac (20-50 gr)	na svakih 20-30 metara obje strane obale	mamci skriveni u pukotine obalnog ruba, aktivne rupe ili pričvršćeni na žicu uz kanalizacijske izljeve ili rub obale
9.	Parkovi i zelene površine	1 parafinski mamac (20-50 gr)	50 - 100 m ²	mamci izloženi u aktivne rupe i/ili sigurnosne deratizacijske kutije na način da su nedostupni za sve neciljane vrste, domaće i ostale životinje (npr. ptice, divljač), ljude, a posebno djecu
10.	Kanalizacija	1 parafinski mamac (100-200 gr)	na svakih 100 m	mamac pričvršćen žicom za željezne penjalice uz obilježavanje revizionog otvora bojom koja mora biti različita od boje korištene u predhodnoj akciji
		1 parafinski mamac (100 gr)	u svako 2. ili 3. reviziono okno	

		5-10 parafinskih mamaca (1000 gr)	na 500 m kanalizacije raspoređeno na 10 mjesta	mamac pričvršćen na žicu
11.	Deponije krutog i organskog otpada (organizirani ili divlji)	1 mamac (20-50 gr)	20 m 2	mamci izloženi u aktivne rupe i/ili sigurnosne deratizacijske kutije na način da su nedostupni za sve neciljane vrste, domaće i ostale životinje (npr. ptice, divljač), ljude, a posebno djecu
		1 mamac (20-50 gr)	na svakih 10-15 m u prstenu	
Dinamika	1, 3, 5, 7, 8, 9, 10	obvezno 2 puta godišnje u dinamici: proljetna akcija deratizacije provodi se tijekom ožujka, travnja i svibnja, a jesenska akcija deratizacije provodi se tijekom rujna, listopada i studenog uz razmak između dvije akcije 6 (max. 8) mjeseci		
	10	... odnosno do prestanka konzumacije zatrovanih mamaca i ovisno o epidemiološkim indikacijama		
	2, 6	do prestanka konzumacije zatrovanih mamaca, a najmanje 2 puta godišnje; u slučaju registrirane infestacije obvezna kontrola deratizacije 15 – 20 dana nakon izlaganja mamaca		
	4, 11	do prestanka konzumacije zatrovanih mamaca, a najmanje 4 puta godišnje; u slučaju registrirane infestacije obvezna kontrola deratizacije 15 – 20 dana nakon izlaganja		

IZVRŠITELJI DDD MJERA

Deratizaciju i dezinfekciju, stambenih prostora, javnih gradskih prostora te svih drugih prostora određenih ovim Programom kao i dezinfekciju svih javnih površina na području Požeško-slavonske županije mogu obavljati samo pravne osobe koje obavljaju zdravstvenu djelatnost i druge pravne osobe koje je ministar zdravstva ovlastio za provođenje tih mjera, a sukladno programu iz članka 5. Zakona, a iste se moraju provoditi pod stručnim nadzorom nadležnog Zavoda (članak 24. Zakona). Ako mjere preventivne i obvezne preventivne dezinfekcije, dezinfekcije i deratizacije provodi zavod za javno zdravstvo županije, odnosno Grada Zagreba, stručni nadzor nad provedbom tih mjera provodi Hrvatski zavod za javno zdravstvo.

Ovlašteni izvođači DDD mjera moraju ispunjavati uvjete propisane Pravilnikom o uvjetima kojima moraju udovoljavati pravne i fizičke osobe koje obavljaju djelatnost obvezatne dezinfekcije, dezinfekcije i deratizacije kao mjere za sprečavanje i suzbijanje zaraznih bolesti pučanstva (NN 35/07), te ih moraju provoditi u skladu s Pravilnikom o načinu provedbe obvezatne dezinfekcije, dezinfekcije i deratizacije (NN 35/07, 76/12) (u daljnjem tekstu Pravilnik).

Sastav ekipe izvoditelja:

- od dva do pet članova bez obzira o kojoj vrsti mjere se radi
- voditelj svake terenske ekipe mora biti sanitarni inženjer, tj. najmanje sanitarni tehničar s odgovarajućim iskustvom od najmanje 1 godine rada na poslovima DDD-a
- izvoditelj drugih struka s minimalno srednjoškolskim obrazovanjem može biti član ekipe ukoliko je u kontinuiranom radu na DDD poslovima u trajanju od najmanje 6 mjeseci stekao

potrebno znanje i vještine u provođenju mjera te ima položen tečaj za rad s kemikalijama i programom obvezne »Trajne edukacije za izvoditelje obveznih DDD mjera

Izvođači za provedbu DDD mjera moraju primjenjivati sredstva koja su navedena u Registru biocidnih pripravaka (objavljen na web stranici Ministarstva zdravstva) odnosno da su navedeni u važećem Popisu biocidnih pripravaka koji je objavljen u Narodnim novinama, tj. da imaju Rješenje Ministarstva zdravstva.

Pravna ili fizička osoba koja obavlja dezinsekciju i deratizaciju kao i dezinfekciju javnih prostora, odgovorna je za ostvarivanje mjera kojima se štiti zdravlje ljudi i domaćih životinja, a okoliš od onečišćenja, trovanja i nanošenja šteta.

Obuhvat površina, prostora i objekata koje ekipa terenskih izvoditelja dnevno može obraditi ovisno o vrsti štetnika koji se suzbija:

- kod **dezinfekcije** broj terenskih ekipa izvoditelja od najmanje 2 člana određuje se na osnovi obujma površine, vrsti postupka, stupnju infestacije površine patogenim mikroorganizmima i roku izvršenja mjere
- kod **suzbijanja komaraca** broj terenskih ekipa izvoditelja određuje se na osnovi broja potrebnih uređaja za adulticidni tretman te zadanom području (veličina područja koje mora biti obuhvaćeno tretmanom), s time da je za svaki uređaj koji se koristi s vozila u pokretu potrebna jedna terenska ekipa od najmanje 2 člana
- kod **suzbijanja drugih vrsta člankonožaca** (Arthropoda) čije je planirano, organizirano i sustavno suzbijanje od javnozdravstvene važnosti broj terenskih ekipa izvoditelja od najmanje 2 člana određuje se ovisno o obujmu površine, vrsti postupka, stupnju infestacije i roku izvršenja mjere
- kod **suzbijanja štetnih glodavaca** jedna terenska ekipa izvoditelja od najmanje 2 člana dnevno može napraviti 40-100 objekata što ovisi o vrsti objekta (poljoprivredno gospodarstvo ili stambena zgrada ili obiteljska kuća), lokaciji objekta (ruralno ili urbano područje), stupnju infestacije te broju radnih dana propisanih Programom mjera i Provedbenim planom, tj. roku u kojem se mjera mora izvršiti.

Oprema za rad:

- kod dezinfekcije količina i vrsta opreme za rad potrebna za provedbu mjere određuje se na temelju površine, vrste postupka, stupnja infestacije površine patogenim mikroorganizmima i roku izvršenja mjere
- kod suzbijanja komaraca za obradu 300 hektara adulticidnim tretmanom u jednom danu potrebno je:
 - 1 uređaj za hladno zamagljivanje ULV postupkom s vozila u pokretu kapaciteta rezervoara minimalno 50 litara i
 - 1 uređaj za toplo zamagljivanje s vozila u pokretu kapaciteta rezervoara minimalno 50 litara i
 - prijenosni uređaj za toplo zamagljivanje kapaciteta rezervoara minimalno 5 litara.
 - U područjima specifičnog okoliša nadležni zavod za javno zdravstvo donosi odluku o vrsti uređaja koji su potrebni za tretiranje npr. 300 hektara adulticidnim postupkom.
- broj vozila registriranih za obavljanje djelatnosti za prijevoz terenskih ekipa izvoditelja i opreme određuje se na temelju broja uređaja potrebnih za adulticidni tretman na zadanom području, s time da je za svaki uređaj potrebno jedno vozilo
- kod suzbijanja drugih vrsta člankonožaca (Arthropoda) čije je planirano, organizirano i sustavno suzbijanje od javnozdravstvene važnosti količina i vrsta opreme za rad određuje se ovisno o površini, vrsti postupka, stupnju infestacije i roku izvršenja mjere

- kod suzbijanja štetnih glodavaca:
 - broj vozila registriranih za obavljanje djelatnosti za prijevoz terenskih ekipa izvoditelja određuje se na temelju sjedećih mjesta i potrebnom broju neposrednih izvoditelja, tj. članova terenskih ekipa

Na osnovi Provedbenog plana ovlašteni izvoditelj izrađuje Operativni plan, tj. detaljno razrađenu organizaciju i raspored plana rada za svaki dan u tjednu provedbe mjere deratizacije te u pisanom obliku najkasnije 3 do 7 dana prije početka akcije u idućem tjednu izvješćuje nadležni zavod za javno zdravstvo i nositelje Programa mjera (općina ili grad).

Operativni planovi moraju sadržavati sljedeće podatke: opis mjere koja se provodi, popis ulica, objekata ili prostora na kojima se mjera provodi, okvirno vrijeme početka i završetka poduzetih mjera, način izvješćivanja građana, zdravstvenih službi, sanitarne inspekcije i drugih, broj djelatnika i ekipa, sredstva i opremu koja će se koristiti, opis tehnološke primjene, kao i provedene mjere zaštite opreza, zaštitu prostora, objekata i okoliša.

Budući da Zavod izrađuje prijedlog Programa, kojeg iz godine u godinu korigira i nadopunjava sukladno stanju na terenu te organizira provedbu stručnog nadzora nad realizacijom Programa ovlašteni izvođači obavezuju se:

1.1. Dva tjedna nakon proljetne, dodatne odnosno jesenje akcije provedenih DDD mjera na javnim površinama ovlašteni izvođač mora izraditi i dostaviti Zavodu Izvješće o provedenim DDD mjerama, u kojem se navodi vrijeme trajanja akcije, vrste štetnika koji su suzbijani te vrste i količine utrošenog materijala.

1.2. Do 31. siječnja iduće godine, za područje Požeško-slavonske županije, Zavodu dostaviti Izvješće o provedenim DDD mjerama za prethodnu godinu, u kojem se navode subjekti provedbe, vrste štetnika koji su suzbijani, vrste i količine utrošenog materijala u skladu s obrascima koje je propisao ministar.

1.3. Nekoliko dana prije započinjanja provedbe dezinfekcije deratizacije (najmanje 48 sati prije) na dobro vidljivim i frekventnim javnim mjestima (oglasnim pločama, predvorjima zgrada, domova zdravlja, komunalnih poduzeća, škola i sl.) izvjesiti tiskanu obavijest ili obavijest putem medija s nazivom izvođača, mjestom i vremenom provođenja, sredstvima koja će biti upotrijebljena, mjerama zaštite i opreza, te navedenim antidotom za slučaj trovanja.

Kod planiranja adulticidnog tretmana suzbijanja komaraca ovlašteni izvoditelj je obavezan obavijestiti nadležni zavod za javno zdravstvo, nositelje Programa mjera, pučanstvo i pčelare najmanje 48 sati prije provođenja prvog tretmana uporabom kemijskih sredstava. Kod svakog idućeg tretmana u jednom ciklusu akcije tretiranja najmanje 24 sata, a u izvanrednim situacijama (npr. procijenjene nagle vremenske promjene

i intenzivne migracije odraslih komaraca) 6 sati prije početka akcije ovlaštenu izvoditelju u pisanom obliku izvješćuje nadležni zavod za javno zdravstvo i nositelj Programa mjera.

1.4. Imati dostatan broj uposlenih stručnih djelatnika za pravodobno obavljanje svih poslova propisanih Programom u periodu od ožujka do svibnja - proljetna (prva akcija) i tri jesenska mjeseca (druga akcija) od rujna do studenog.

1.5. Tijekom provedbe sustavnih akcija deratizacije na javnim površinama grada Požege

- ispunjavati Upitnik za izradu i dopunu baze podataka (sukladno *Obrascu 3*),
- voditi evidenciju o stupnju infestacije štetnim glodavcima za :
 - svaku pregledanu zgradu (sukladno *Obrascu 4*)
 - javnoprometne površine, trgove, parkove (sukladno *Obrascu 5*)
 - obale i otvorene vodotoke (sukladno *Obrascu 6*)

Obrasci su sastavni dio ovoga Programa.

Po završetku prve akcije deratizacije (proljetne) izvođač je obavezan Zavodu dostaviti ispunjene Obrasce 3 za područje grada Požege kako bi se isti objedinili u jedinstvenu bazu podataka. Na osnovu dostavljenih podataka Zavod analizira obuhvat provedbe DDD mjera i izvješćuje Grad Požegu te planira provedbu mjera za sljedeće razdoblje.

Tijekom larvicidnih tretmana izvođači su obvezni kontinuirano dostavljati ispunjene *evidencije o provedenim larvicidnim tretmanima s navedenim lokacijama i terminima provedbe* kako bi Zavod po istovjetnoj bazi o žarištima ličinki komaraca pratio legla komaraca *sukladno Obrascu 2*.

- *voditi evidenciju o:*
 - *lokacijama žarišta komaraca koja su larvicidno tretirana i*
 - *terminima provedbe larvicidnih tretmana (datum provedbe)*

1.6. Ovlaštenu izvođač mora osigurati identifikacijske iskaznice za sve svoje djelatnike sukladno članku 17. Pravilnika o uvjetima kojima moraju udovoljavati pravne i fizičke osobe koje obavljaju djelatnost obvezatne dezinfekcije, dezinsekcije i deratizacije kao mjere za sprečavanje i suzbijanje zaraznih bolesti pučanstva (NN 35/07).

Na ovaj način će se omogućiti kvalitetnije planiranje, a time i veći uspjeh u provođenju navedenih mjera u budućim razdobljima, te osigurati neophodne preduvjete za veći i kvalitetniji obuhvat na ukupnom prostoru Požeško-slavonske županije što predstavlja zajednički cilj svih zainteresiranih subjekata.

STRUČNI NADZOR

Stručni nadzor nad provođenjem DDD mjera, kao i kontrolu učinkovitosti provođenja ovih mjera, provodi Zavod, a **upravni nadzor** Ministarstvo zdravstva i sanitarna inspekcija, (Zakon o zdravstvenoj zaštiti NN RH. Br. 150/08, 71/10, 139/10, 22/11, 84/11, 12/12, 35/12, 70/12 i 82/13).

Stručni nadzor obuhvaća:

- provjeru Programom predviđenih - zadanih DDD postupaka izvidom i/ili anketom stanovništva
- analiza postojećeg stanja
 - prosudbu stupnja infestacije na osnovu objektivnih kriterija ili vjerodostojne ankete
 - uvid u primjenu biocida (vrsta, koncentracija, način aplikacije-postavljanje mamaca, norme primjene)
 - evidentiranje ekoloških niša i kritičnih točaka koje pogoduju razvoju glodavaca i insekata
- sugeriranje mjera sanacije u smislu otklanjanje uvjeta koji pogoduju prisustvu i održavanju glodavaca i insekata

- prijedlog dodatnih korektivnih mjera (DDD i sanitacije) u interventnim situacijama koje nisu predviđene Programom
- informiranje i edukacija pučanstva
- ažuriranje baze podataka podacima dobivenim tijekom provedbe stručnog nadzora i od izvođača provedbe DDD mjera
- stručno izvješće, prema naručiocu, o provedenim DDD mjerama s naglaskom na mjere sanitacije
- izrada prijedloga Programa mjera i Provedbenog plana suzbijanja štetnika

Neposredno prije početka svake akcije preventivne i obvezne preventivne DDD kao posebne mjere Zavod će organizirati jednodnevni tečaj za izvođače provedbe. Program tečaja bi trebao uključiti detaljno obrazloženje svih postupaka i mjera koje se provode sukladno Programu mjera za područje pojedine općine ili grada.

Zavod se obvezuje temeljem izvršenog nadzora izraditi izvješće. Izvješće Zavod izrađuje na osnovi utvrđene učinkovitosti provedenog tretmana kontinuiranim monitoringom u dinamici i na način temeljen na znanstveno utvrđenim metodama. Ukoliko je učinkovitost provedenih mjera manja od očekivanog nadležni zavod je dužan utvrditi stručno-realno stanje, razloge neučinkovitosti provedenih mjera, a tijekom provedbe mjera usmeno upozoriti izvoditelja na uklanjanje nedostataka ili nestručno provođenja DDD mjera kako bi se u tijeku mjere uklonili nedostaci. Ukoliko izvoditelj odbija postupiti prema naputcima stručnog nadzora, nadležni zavod je dužan izraditi konkretan pisani napatuk o načinu i rokovima izvršenja korektivnih mjera te ga dostaviti naručitelju mjere i ovlaštenom izvoditelju na postupanje. Naručitelj mjere može od nadležnog zavoda zahtijevati dopunu izvješća o učinkovitosti provedenih mjera ukoliko izvješće nije argumentirano i stručno izrađeno te ukoliko nisu navedene konkretne korektivne mjere s kojima se u konačnici očekuje učinkovita realizacija Programa mjera i Provedbenog plana. Upravni i inspekcijski nadzor nad provedbom ovoga Programa mjera provodi sanitarna inspekcija.

Kopiju izvješća Zavod dostavlja na uvid i ovlaštenom izvoditelju istovremeno kada i pojedinoj općini ili gradu. Ukoliko nadležni zavod utvrdi nesukladnosti u provođenju programa mjera od strane ovlaštenog izvođača dužan mu je u pisanom obliku dostaviti i naputke o izvršenju korektivnih mjera.

Najkasnije do 31. prosinca tekuće godine zavod za javno zdravstvo dostavlja županu popis općina i gradova u županiji koje su omogućile provedbu mjera sukladno članku 24. stavku 2. Zakona o zaštiti pučanstva od zaraznih bolesti i cjelovito izvješće ukoliko županija financira djelomično ili u cijelosti provedbu mjera na području općine ili grada u županiji na osnovi Programa mjera i Provedbenog plana donosenog za područje općine ili grada.

PROSTORNI RASPORED RADA

Sustavna akcija deratizacije provodi se od središta prema periferiji grada ili obrnuto po mjesnim područjima kako je navedeno u Provedbenom planu.

Uz obavljanje poslova propisanih Provedbenim planom obvezne preventivne deratizacije u okviru navedenih akcija, ovlašteni izvođači su dužni osigurati interventnu dezinsekciju i deratizaciju na poziv građana.

U prostornom rasporedu rada prvenstvena se pozornost pridaje provedbi ovih mjera na javnim gradskim površinama, površinama i objektima kojima upravljaju komunalna poduzeća, tržnicama, objektima za proizvodnju i promet namirnicama te stambenim objektima, budući po temeljnom smislu i karakteru navedenih javno - zdravstvenih mjera isti imaju najveće značenje. Na taj način osigurava se prostorna i vremenska usklađenost provedbe DDD mjera različitih izvođača u svrhu usklađivanja i uspješnosti provedbe Programa kako na prostorima i površinama koje imaju ključno značenje tako i na cjelokupnom području Požeško-slavonske županije.

FINANCIRANJE PROVEDBE PREVENTIVNIH I OBVEZNIH PREVENTIVNIH DDD MJERA KAO POSEBNIH MJERA I STRUČNOG NADZORA NAD PROVEDBOM

Sukladno članku 24. stavak 4. Zakona o zaštiti pučanstva od zaraznih bolesti stručni nadzor nad provedbom preventivne i obvezne preventivne DDD kao posebne mjere financira se iz sredstava općina i gradova, korisnika objekata pod sanitarnim nadzorom iz članka 10. stavak 1. Zakona ili drugih obveznika provedbe mjera sukladno Programu mjera za područje Požeško-slavonske županije.

Baza podataka

Ako nadležni zavod za javno zdravstvo izrađuje bazu podataka o ekološkim nišama i infestiranim površinama, prostorima i objektima te provedenom monitoringu, općine, gradovi i županija dužani su financirati njezinu izradu.

Objekti pod sanitarnim nadzorom u vlasništvu Požeško-slavonske županije

Provedba preventivne i obvezne preventivne DDD mjere na površinama, u prostorima i objektima iz članka 10. stavka 1. Zakona koji su u vlasništvu pojedine općine ili grada financira se iz sredstava istih općina i gradova.

Stambeni objekti, javnoprometne i javne zelene površine (trgovi, parkovi, na obale vodotoka) te deponiji otpada

Općine i gradovi dužani su osigurati financijska sredstva za provođenje mjera preventivne deratizacije kao posebne mjere u rokovima propisanim ovim programom mjera najmanje u i oko stambenih objekata, na javnoprometnim i na javnim zelenim površinama (trgovima, parkovima, na obalama vodotoka) te deponijima otpada kako bi se osigurala cjelovitost i opravdala svrsishodnost provedenih mjera propisanih ovim programom mjera.

Suzbijanje komaraca

Općine i gradovi dužani su osigurati financijska sredstva za provođenje mjera suzbijanja komaraca mjerama dezinfekcije s naglaskom na sanacijske postupke u okolišu te suzbijanje ličinki komaraca kako bi se smanjile moguće štete za okoliš i zdravlje ljudi.

Požeško – slavonska županija obvezna je pravovremeno osigurati financijska sredstva za provođenje nacionalnog programa, tj. sustava praćenja invazivnih vrsta komaraca iz ovoga Programa za područje svoje nadležnosti.

Objekti pod sanitarnim nadzorom u vlasništvu korisnika objekata pod sanitarnim nadzorom

Provedba preventivne i obvezne preventivne DDD mjere na površinama, u prostorima i objektima pod sanitarnim nadzorom koji su u privatnom vlasništvu financira se iz sredstava trgovačkih društava, ustanova i drugih pravnih te fizičkih osoba koje obavljaju djelatnost osobnim radom i pojedinaca vlasnika, posjednika ili nositelja upravljanja objektima iz članka 10. stavak 1. Zakona, tj. korisnika objekata pod sanitarnim nadzorom.

Baza podataka o ekološkim nišama, infestiranim površinama, prostorima i objektima te provedenom monitoringu nisu do sada bili financijski podržani od općina, gradova, stoga baza nije bila niti izrađena. U narednom razdoblju općine, gradovi, trebaju osigurati financijska sredstva za izradu baze podataka, monitoring, utvrđivanja vrsta štetočina, populacije, područja kao i sredstva za njihovo suzbijanje.

**Voditelj odjela za dezinfekciju,
dezinfekciju i deratizaciju:**

Dalibor Puharić, dipl. san. ing., v.r.

Voditelj službe za epidemiologiju:

Ante Vitalia, dr.med.
spec. epidemiolog., v.r.

Ravnatelj:

Mato Matijević, dr. vet. med.
univ.mag. teriogenologije, v.r.